

DE OORLOG, 16 december 1914
 [ALGEMEEN HANDELSBLAD, No. 27910]

[Woensdag 16 December 1914]

Inhoudsopgave 16 december 1914

[ALGEMEEN HANDELSBLAD, No. 27910]	1
DE OORLOG	2
Op het Westelijk oorlogstooneel.	2
De strijd in Vlaanderen.	2
Bij Kortrijk en te Yperen.	3
In België en Frankrijk.	3
Duitsch legerbericht.	3
Officieele Fransche berichten.	3
Het verhaal van den "ooggetuige".	4
Op het Oostelijk oorlogstooneel.	4
Duitsch legerbericht.	4
Oostenrijksch legerbericht.	4
Op het Zuidelijk oorlogstooneel.	5
Belgrado ontruimd.	5
Officieele Fransche berichten.	5
Op Zee.	5
De overlevenden van de "Mousquet."	5
BELGIË.	5
De toestand in België.	5
ENGELAND.	5
Een rede van Balfour.	5
Bonar Law over het leger.	6
DUITSCHLAND.	7
Een socialist aan het woord.	7
RUSLAND.	7
De Russen en de Kunst.	7
TURKIJE.	7
Turksche Kamer.	7
De opening der Turksche Kamer.	7
SCANDINAVIË.	8
Samengaan van neutrale staten.	8
PORTUGAL.	8
Het nieuwe kabinet.	8
ITALIË.	8
VEREENIGDE STATEN.	10
Dreadnought of onderzeeër.	10
CANADA.	11
Canada en de oorlog.	11
Nederland en de oorlog.	11
De Koningin voor het leger.	11
Een pijnlijk geval.	11
Adresboek van vluchtelingen.	12
Betonitis.	12
Uit Curaçao.	13
Voor behoeftige Nederlanders te Brussel.	13
Amsterdam en de Oorlog.	14
De eerste turbine-torpedobooten voor de Kon Ned. Marine.	14
BEURS EN NIJVERHEID.	14
De Heropening der Amsterdamsche Beurs.	14
In dienst houden van ingelijfd en bij de Militie en bij de Landweer.	14
[ALGEMEEN HANDELSBLAD, No. 27910]	15
DE OORLOG	15
De algemeene toestand.	15
Op het Westelijk oorlogstooneel.	16
Fransch communiqué.	16
Engelsche berichten.	16
Zware verliezen.	16
De strijd in Vlaanderen.	16
Spionage en executie.	17
De strijd in Vlaanderen.	17

Naspeuringen van Paul Theelen: 16 december 1914

Aan het Fransche front in het Argonnen-woud.	19
Op het Oostelijk oorlogstooneel.	20
De verdediging van Krakau.	20
Van het Zuidelijk oorlogstooneel.	21
De ontruiming van Belgrado.	21
Moedig Servië.	21
Op Zee.	21
De aanslag in de Dardanellen.	21
BELGIË.	21
Een reisje naar Gent. III.	21
ENGELAND.	23
De ondergang van de "Bulwark".	23
Inhechtenisnemingen op groote schaal.	23
Oppositie en regeering.	23
Egypte.	24
FRANKRIJK.	24
De Fransche Universiteiten aan de Universiteiten der neutrale landen.	24
Het bezette gedeelte.	25
RUSLAND.	26
In Trans-Kaukasië.	26
Duitsch en Oostenrijksch bezit in Rusland.	26
DUITSCHLAND.	26
Een nieuwe aanslag op Friedrichshafen.	26
TURKIJE.	26
Kuiperijen onder de Arabische stammen.	26
ITALIË.	26
De Senaat en de regeeringsverklaring.	26
MEXICO.	26
Voorzorgsmaatregel.	26
Nederland en de oorlog.	27
Nederl. Anti-Oorlog Raad.	27
Oogstberichten.	29
Belgische Staatsschuld.	30
Op het Oostelijk oorlogstooneel.	30
Russische berichten.	30
Op Zee.	30
De "Messoedije" gezonken.	30
RUSLAND.	30
In Transkaukasie.	30
VEREENIGDE STATEN.	30
Amerikaansche onderzeeërs.	30
Een weigering.	31
Contrabande en neutrale scheepvaart.	31
CHINA.	31
Een aanval op Engeland.	31
BEURS EN NIJVERHEID.	31
De Duitsche geldmarkt.	31
Nikkel voor Duitschland.	31
Uit de Duitsche Industrie.	31
Uit Frankrijk.	32
Uit Italië.	32
Blik.	32

5

EDITIE VAN 2 UUR. OCHTENBLAD. Eerste Blad. Dit nummer bestaat uit twee bladen.

DE OORLOG

De strijd in Vlaanderen. — Een rede van Balfour. — De koningsbijeenkomst.

10

Op het Westelijk oorlogstooneel.

De strijd in Vlaanderen.

15

LONDEN, 15 Dec. (Reuter.) Het persbureau meldt: Na een periode van betrekkelijke kalmte is de strijd in Noord-Frankrijk en Vlaanderen krachtig hervat. Een gecombineerde aanval der geallieerden werd gisteren ondernomen over de lijn Hollebeeke tot Wyteschoote. Verschillende Duistche loopgraven werden genomen, een aantal krijgsgevangenen gemaakt. Wij gingen goed vooruit.

Bij Kortrijk en te Yperen.

20 De correspondent van de "Tijd" bericht uit Sluis:
De Deutsche kanonnen, die tot voor eenige dagen in den omtrek van Moorseele, twee uur
boven Kortrijk, in verborgen posities waren geplaatst, zijn van daar weggevoerd in de
richting Heurle, een dorp, dat een half uur ten noorden van Kortrijk gelegen is, en
naar Galleghem, op den rechteroever van de Leie. Alle verkeer is te Heule streng
25 verboden en reeds meermalen gebeurde het, dat de Heulsche werklieden, die in groot
aantal in de Kortrijksche fabrieken werken, des avonds niet naar huis konden en de
nacht in de stad moesten doorbrengen. Die gestrengheid en het daar opstellen der
kanonnen, rechtvaardigt in zekere mate de bewering van sommige Kortrijkers, dat de
Duitschers toch iets te vreezen hebben langs die zijde, te meer, daar in den omtrek
30 Engelsche patrouilles gezien zijn. Evenals in de duinen langs het Belgische
zeestrand, zorgen de Duitschers er voor de plaats hunner kanon verborgen te houden.
Te Kortrijk hoort men dag uit, dag in het zware gebulder der Deutsche kanonnen, en
wat zwakker, het verder gelegen geschut der verbondenen. Zoozeer zijn de menschen aan
dit donderen gewoon geworden, dat ze geheel verwonderd opzien als ze soms voor eenige
35 uren niets meer vernemen en zich afvragen, wat er wel voor bijzonders mag gebeurd
zijn.
Yperen heeft, naar ik verneem, zeer ? geleden. De straat, die van het Stationsplein
naar de Markt leidt, de straat, waar men het meest handel dreef, is om? geheel
verwoest. Het ergst van alles is de aanblik van de Groote Markt. Dit schoone plein is
40 werkelijk onherkenbaar ge?en. Ontzettend groot is het getal huizen waarvan nog
slechts enkele zwartbe? ruïnes rechtop staan. Door een noodlottig toeval zijn bijna
al de mooiste huizen vernield.
De kazerne van het derde linieregiment is nog toe ongedeerd. De St. Nicolaaskerk, de
kerk van het Carmenklooster en de prachtige St. Maartenskerk hebben ? geleden van de
45 beschieting. De prachtige middeleeuwsche hallen zijn niet meer gewelfd, sommige
gedeelten doen denken de Mexikaansche ruïnes van het rijk der ?en. Zooveel eeuwen
hadden dit erfgoed der Vlaamsche gemeenten geëerbiedigd .
Dikwijls reeds is Yperen het tooneel geweest van den oorlog. Menige beschieting heeft
de stad doorstaan en toch stonden de ? nog ongeschonden, bekroond door ? machtigen
50 toren, wiens rond reu? gevaartete pijlrecht in de lucht omhoog ?.
Moeten die hallen geheel en al verliezen, dan ware het alsof men ons een der
dierbaarste herinneringen aan 't oude eenderen, een der laatste banden, die ? mer de
middeleeuwen verbinden, ont?

55 In België en Frankrijk.

PARIJS, 15 Dec. (Reuter.) (Communiqué.) Wij handhaafden ons op het gewonnen etrein.
ondanks de hevige tegenstand der Duitschers bij Hollebeke.
Van de Somme tot Argonne werd bij tusschenpoozen, maar minder gevraagd.
In den Elzas betoonen de Duitschers groote activiteit met hun zwaar geschut. De
60 Deutsche infanterie heeft voet gekregen in Stein.
Overigens hebben wij onze vordringen gehandhaafd.

Duitsch legerbericht.

15 Dec. (W. B.) Officieel. Uit het groote Hoofdkwartier werd hedenmorgen gemeld: De
65 Franschen deden gisteren op verschillende plaatsen tevergeefs aanvallen.
De aanvallen op onze stellingen zuidelijk van Yperen mislukten met sterke verliezen
voor den vijand.
Een vijandelijke aanval uit de streek ?oostelijk van Suippes werd afgeslagen met
grote verliezen voor den vijand, evenals een aanval noord-oostelijk van Ornes (ten
70 noorden van Verdun).
In de streek van Ailly en Aprémont (?elijk van St. Mihiel) trachtten de Franschen
met een viermaal herhaalde beschieting onze stellingen te nemen. De aanvallen
mislukten, eveneens mislukte een ?ewde vijandelijke offensieve beweging uit de
richting van Flirey (noordelijk van Toul).
75 In de Vozezen duren de gevechten nog ? voort. Bij de herovering van het ? Steinbach
(westelijk van Sennheim) namen wij driehonderd gevangenen,

Officieele Fransche berichten.

De Fransche legatie meldt:
80 Op 14 Dec. heeft de vijand in de streek van de Aisne, ten noordwesten van Soupir, 6
kilometers oostelijk van Vailly, hevig onze loopgraven gebombardeerd. Wij hebben
geantwoord en de zijne in verwarring gebracht. Ons geschut heeft een belangrijk
verdedigingswerk vernield in den omtrek van Ailles, zes kilometers ten westen van
Craonne.

85 In Argonne, in het bosch van La Grurie, zijn wij een weinig vooruitgekomen met behulp van mijnen.
Op de heuvels in Woëvre hebben onze troepen, na een loopgraven-linie te hebben vermeersterd over een front van 500 meters (bosch van Montmart) twee hevige tegenaanvallen afgeslagen.
90 In den Elzas hebben onze vorderingen ons front gebracht tot de lijn van wegpaal 425, ten noorden van Steinbach, over Pont d'Asparch tot Pont de Bornighofen (1500 meter ten oosten van Eglingen).

Het verhaal van den "ooggetuige".

95 LONDEN, 15 Dec. (Reuter's bijzondere dienst.) De ooggetuige bij het hoofdkwartier der Britsche expeditiemacht in Frankrijk geeft de volgende beschrijving van kleine gebeurtenissen tusschen 6 en 12 December.
Op Zondag 6 December brachten onze houwitzers groot nadeel toe aan twee Duitsche geschutstanden, terwijl andere kanonnen eenige loopgraven van den vijand met goed
100 gevolg beschoten.
Er is reden aan te nemen, dat op dit gedeelte van het front de arbeid onzer infanterie krachtig werd gesteund door de artillerie en de handigheid onzer sappeurs, die een nieuwe methode toepasten, om den vijand nadeel te berokkenen, den Duitschers het leven zeer zuur hebben gemaakt. De nachtrust was voortdurend onderbroken door het
105 geweervuur uit de Duitsche loopgraven en door het herhaald vuren met lichtkogels. Deze voorzorgsmaatregelen waren wellicht niet geheel en al onnoodig, daar de Goerkha's zeer onaangename vijanden zijn, vooral in donkere nachten, en daar de loopgraven van onze Indische troepen en van de Duitschers op vele plaatsen slechts enkele meters van elkander aflaggen.
110 In het centrum opende een onzer bataljons het vuur op een Duitsche werk-afdeeling, en bracht deze belangrijke verliezen toe.
Het bewijs van spionage door burgers werd heden verkregen. Een man, als heer gekleed, werd gezien in de vijandelijke loopgraven, waar hij wees op onze stellingen.
115 Maandag schoten de Duitschers voor het eerst met geweer-granaten (rifle-grenades?) op onze loopgraven in het centrum, doch onze artillerie maakte aan die nieuwigheid snel een einde. Dinsdag werden twee Duitsche veldkanonnen buiten werking gesteld door onze artillerie; ons geschut schoot ook een spoorwegstation en wat rollend materiaal in brand en vernielde een schoorsteen, door den vijand gebruikt voor het doen van waarnemingen.
120 Woensdag werd tegenover onze linkervleugel in de vijandelijke loopgraven gejuich gehoord, waarschijnlijk het gevolg van de ontvangst van de Duitsche lezing over de overwinning bij Lodz.
Daar geen ernstige operaties werden ondernomen werd de tijd besteed om belangrijke verbeteringen aan te brengen in onze stellingen. Het aantal verbindingsloopgraven
125 werd uitgebreid, de draineering en de woonplaatsen in de loopgraven werden verbeterd, en de organisatie van den aanvoeren den transportdienst werd aanmerkelijk verbeterd en alles gereed gemaakt voor den winterveldtocht. Als een voorbeeld van verbeteringen in den dienst mag worden gewezen op het feit, dat de manschappen in sommige loopgraven aan het front genieten kunnen van het hooren in de telefoon van
130 grammofoon-concerten, die acht mijlen ver worden gegeven.

**Op het Oostelijk oorlogstooneel.
Duitsch legerbericht.**

135 BERLIJN, 15 Dec. (W. B.) Officieel. Uit het groote hoofdkwartier wordt hedenmorgen gemeld: Uit Oost-Pruisen geen nieuws. De Duitsche colonne die van Soldau over Mlawa in de richting Tsjechanof voortrukke, heeft met het oog op de overmacht van den vijand haar oude stelling weder ingenomen.
In Russisch Polen is niets van belang voorgekomen. De ongunstige weersgesteldheid is van invloed op onze maatregelen.

140 **Oostenrijksch legerbericht.**

WEENEN, 15 Dec. (W. B.) (Officieel.) Door ons offensief optreden in West-Galicië werd de vijand tot den terugtocht gedwongen en werd ook het Russische front in Zuid-Polen tot wankelen gebracht.
145 Onze troepen, die van het zuiden uit den vijand onvermoeid achtervolgden, kwamen gisteren aan de linie Jaslo (aan de Wisloka)–Rajbrot (ten Z.O. van Krakau). Bij deze vervolging en in den laatsten slag werden 31,000 Russen krijgsgevangen gemaakt.
Heden zijn berichten ingekomen omtrent een achterwaartsche beweging van den vijand
150 aan het geheele front Rajbrot–Niepolomice (ten Z.O. van Krakau)–Wolbrom–Noworadomsk

(in het zuiden van Russisch-Polen).

In de Karpathen werden tegen het voortdringen van de vijandelijke troepen in het dal van de Latorcza de noodige maatregelen genomen.

155 **Op het Zuidelijk oorlogstoneel.**

Belgrado ontruimd.

WEENEN, 15 December. (W. B.) Van het Zuidelijk oorlogstoneel wordt officieel gemeld: De operaties, die het gevolg zijn van de terugtrekking van den rechtervleugel, maakten het raadzaam ook Belgrado te ontruimen. De stad werd zonder strijd
160 overgegeven. De troepen hebben door de doorgestane vermoeienissen veel geleden, doch zijn met den besten geest beziel.

Officieele Fransche berichten.

De Fransche legatie meldt:

165 In Servië is de vijand van 10 tot 13 Dec. over het geheele front blijven terugtrekken. De Servische voorhoede heeft Veliki Bosniark bereikt in de richting van Sjabatz, alsmede Zavlaka in de richting van Losnitza. Het centrum van het Servische leger beweegt zich naar het noorden, op- Belgrado aanrukkende. Tijdens hun aftocht hebben de Oostenrijkers talrijke krijgsvorraden verloren. Sinds de hervatting van
170 het offensief tot en met 11 Dec. bedraagt het aantal krijgsgevangenen door de Serviërs gemaakt, 28000. De Serviërs hebben 70 kanonnen en 44 machinegeweren vermeersterd.

In Bosnië hebben de Montenegrijnsche troepen na een strijd van twee dagen, Vitzgrad genomen en de Oostenrijkers naar de overzijde van de Drina teruggeworpen.

175

Op Zee.

De overlevenden van de "Mousquet."

Volgens een telegram uit Kotaradja aan het "Bataviasch Handelsblad", meldt het
180 "Nieuwsblad van Atjeh", dat in den nacht van 30 October met het Engelsche stoomschip "Newburn" te Sabang is aangebracht de overlevende bemanning van den Franschen torpedo-jager "Mousquet", welke door de "Emden" in den grond werd geboord. De geredde zeelieden zijn Franschen en Anamieten. Tot de eerstgenoemden behooren een officier, twee machinisten, zeven kwartiermeesters en 18 matrozen. Van de Anamieten werden gered: een kwartiermeester en 5 matrozen. Hiervan overleed een der matrozen voor
185 aankomst te Sabang. Verder werden nog aangebracht 13 gewonden, waaronder 3 zwaar. De reeds genoemde officier overleed in het hospitaal.

Uit Sabang werd 31 Oct. aan de "Loc." geseind:

Het stoomschip "Newburn" kwam hier vannacht binnen met 35 overlevenden van de Fransche torpedoboot, "Mousquet", door de "Emden" bij Penang in den grond geboord.
190 De "Emden" verbond de gewonden eerst en ontmoette de "Newburn", dreigde dit schip te doen zinken, als het niet onmiddellijk de gewonden naar Sabang zou brengen! Bij aankomst te Sabang bleek één gewonde overleden.

BELGIË.

195 **De toestand in België.**

Een onzer berichtgevers seint:

Heden heb ik enkele personen gesproken, die pas uit Ostende en Brugge zijn teruggekeerd. Uit hun verhaal blijkt, dat de toestand te Ostende zeer ernstig is. Sedert Maandag der vorige week is geen brood meer te bekomen en voeden de menschen
200 zich uitsluitend met aardappelen. Sedert Donderdag wordt te Ostende geen straatverlichting meer ontstoken, en is het verboden gas te branden voor verlichting, wel om te koken. De geringste overtreding wordt met boete gestraft. De melkboeren moeten 10 francs per dag betalen om de melk te mogen verkoopen, en ieder die Ostende even verlaat, moet bij terugkeer 5 francs betalen. Personen die uit België naar ons
205 land vertrekken moeten altijd hun goudgeld, soms ook hun zilvergeld, afgeven en ontvangen Duitsch bankpapier. Het is thans op straffe van gefusilleerd te worden verboden geld uit België naar andere landen te verzenden.

ENGELAND.

210 **Een rede van Balfour.**

Wij deelden dezer dagen eenige merkwaardige uitlatingen mede over de aristocratische jeugd in Engeland van William Brace, lid van de arbeiderspartij in het Lagerhuis. Die uitlatingen kwamen voor in een rede, Zaterdag j.l. gehouden op een vergadering van het "Bristol Citizens Recruiting Committee", door welks bemoeiingen sedert Augustus
215 reeds eenige duizenden jongelieden dienst in het Engelsche leger hebben genomen. Het ministerie van oorlog had het comité, dat gedurende eenige weken zijn werkzaamheden

had gestaakt, verzocht opnieuw pogingen te doen om rekruten te werven en te dien einde was Zaterdag j.l. de vergadering belegd, die door den Mayor van Bristol werd gepresideerd.

- 220 Voordat de heer Brace zijn rede hield, voerde Balfour, de vroegere leider der conservatieven, het woord. Hij begon met de verklaring, dat iemand, die voor 15 of 20 jaren voorspeld zou hebben, dat hij nog een oorlog zou beleven, waarin zulk een groot gedeelte van de wereld betrokken was, eenvoudig voor gek zou zijn verklaard. Men zou gevraagd hebben: Waar is de beschaving, de moraliteit, het christendom dan toe
- 225 gekomen? Men moest echter niet denken, dat deze ernstige catastrophe niet diep wortelt in het historisch verleden. De oorlog was niet begonnen om de redenen, die vroeger zoo dikwijls de volken tegen elkander in het harnas hebben gejaagd, zijn oorzaken liggen dieper; langzamerhand, schrede voor schrede, heeft een bijna niet te vermijden noodlot geleid tot de vreeselijke tragedie, die wij thans beleven.
- 230 Het is waar, dat Engeland oorlog voert om de verplichtingen, voortvloeiende uit gesloten verdragen en zijn nationale eer te handhaven, maar het Belgische en het Servische treurspel zijn slechts episodes in een nog grooter tragedie en hetgeen in België en Noord-Frankrijk is gebeurd, is slechts een episode in een grooter misdaad dan die tegen de beschaving, het is de misdaad van een natie, die niet alleen macht en welvaart wilde, maar die zeide: "Dit alles heeft voor mij geen waarde, tenzij ik ook de geheele beschaafde wereld kan beheerschen en naar mijn hand zetten." Dat mocht niet vergeten worden door degenen, die deelnemen aan dezen oorlog, evenmin als door degenen, die medezeggenschap zullen hebben bij het sluiten van den vrede, nadat de strijd uitgevochten is.
- 240 De Duitschers hebben steeds den mond vol over hun "Kultur", hun grootheid enz., maar de Franschen uit den tijd van Frederik den Groote hadden veel meer grond om prat te gaan op de hunne. Deutschland was niet tevreden de *primus inter pares* te zijn, het wilde alles wezen.
- Er bestaat een fantastisch begrip, in Deutschland uitgedacht, van iets, dat een
- 245 "Uebermensch" wordt genoemd, een monster van agressief egoïsme. Wanneer dit begrip ooit tot een werkelijk wezen werd, dan zou het aan de politie moeten worden overgeleverd, maar terwijl het begrip "Uebermensch" eenvoudig ongerijmd is, "heeft het idee van den "Ueberstaat" de beschaving gebracht in het gevaar, waarin net thans verkeert. Met dien "Ueberstaat" heeft men thans te doen. Maar dit begrip is absoluut
- 250 onvereinigbaar met de ware opvatting van een groote volkergemeenschap. "En was het daarom geen zaak van belang", zoo vroeg Balfour, "dat wij tot overeenstemming moesten zien te geraken over de wijze, waarop de internationale betrekkingen zouden worden geleid?"
- Moeten de machtigen steeds de zwakken vertrappen?" Voor spreker en allen, wier taal
- 255 het Engelsch is, onverschillig waar zij wonen en tot welke natie zij behooren, staat het vast, dat de internationale toekomst van het Engelsche ras daarin ligt, dat het gezag van het internationale recht zoo ver mogelijk uitgebreid wordt, dat aan de verdragen tusschen de staten hoe langer hoe meer waarde wordt toegekend en dat geschillen tusschen regeeringen (zooals zij in iedere gemeenschap ook tusschen
- 260 verschillende personen voorkomen) bijgelegd worden niet door het zwaard, maar door scheidsrechterlijke uitspraak. Dat is een ideaal, dat de Duitschers in theorie en praktijk onder den voet treden.
- De huidige oorlog was voor Balfour méér dan een nationale. Volgens zijn meening staat de geheele internationale toekomst van de wereld op het spel.
- 265 Mocht de zege ten deel vallen aan hen, die bij hun streven naar overheersching geen gemoedsbezwaren kennen, dan zou men de internationale toekomst der beschaving donker moeten inzien. En daarom drong spreker er op aan, dat de jeugd, in welke hij steeds had geloofd, de waarde van haar medewerking niet zou onderschatten. Hij verklaarde, er geen oogenblik aan te twijfelen, dat de Britten aan de wereld een voorbeeld zouden
- 270 geven en bewijzen, dat zij, zonder dwang, alleen uit plichtsgevoel, bereid zijn zich te scharen onder de vanen en deel te nemen aan den grooten strijd, die thans op het vasteland van Europa wordt gestreden.

Bonar Law over het leger.

- 275 LONDEN, 15 Dec. -(Reuter.) Bonar Law, leider der oppositie, hield te Londen een rede, waarin hij zeide: "De pogingen van Deutschland hebben gefaald. Wij hebben den ontzettenden strijd aanvaard, maar aan het eindresultaat valt niet te twijfelen. De Duitschers hebben gezegd, dat wij decadenten waren en toch hebben onze zeelieden en soldaten den naam van hun vaderland meer dan hooggehouden en onze nationale kracht
- 280 is niet alleen op het slagveld gebleken. Teneinde de lust voor indienst-treding op te wekken, heeft men beschouwingen verspreid over de traagheid, waarmede onze mannen onder de wapens kwamen,

beschouwingen, die ons in het buitenland veel kwaad hebben gedaan en die ten eenenmale onjuist zijn.

285 Nooit is het in de wereldgeschiedenis voorgekomen, dat een leger als het onze werd gevormd uitsluitend door vrijwillige verbintenissen. Een dergelijk stelsel heeft tijdens den Amerikaanschen burgeroorlog schipbreuk geleden, maar is hier uitstekend geslaagd. Wij hebben tot dusverre gekregen en wij zullen, daar ben ik zeker van, ook verder krijgen zooveel manschappen als wij noodig hebben."

290 **DUITSCHLAND.**

Een socialist aan het woord.

295 De Rijksdag-afgevaardigde Geck, die het mandaat van den als vrijwilliger gesneuvelden socialist Franck heeft overgenomen, verklaarde in een bijeenkomst van kiezers: "De belangen van de werkliedenkringen zijn dezelfde als die van het geheele volk. Wat in dezen ontzettenden strijd het Duitsche volk in zijn geheel gebeurde, overkwam ook aan de handwerkslieden. Zijn geluk is hun geluk, zijn verderf is het hunne. "Wat de Duitsche arbeidersklasse in dezen verschrikkelijken oorlog voor het vaderland doet, dat doet zij ten slotte in de eerste plaats voor zichzelf".

300 **RUSLAND.**

De Russen en de Kunst.

305 Volgens een bericht in de "Köln. Zeit." deelt de "Nowoje Vremja" mede, dat uit het Ossolinski-museum te Lemberg 1034 schilderijen, 24,000 etsen, 5000 autogrammen en een aantal kostbare schilderijen en etsen naar Petersburg zijn overgebracht.

Men meldt ons uit Berlijn (Corr. E.):

310 Naar de "Roesski Invalid" meldt is Baron Karl von Manteufel, uit Kardangen bij Libau, een der voornaamste grondbezitters in de Baltische provincies, op bevel van den chef van het militaire district Dwinsjik naar Tomsk in Siberië verbannen. De opwinding onder den Baltischen adel moet zeer groot zijn.

TURKIJE.

Turksche Kamer.

315 KONSTANTINOPEL, 15 Dec. (W. B.) Onder de wetsontwerpen die door de regering bij de Kamer zijn ingediend zijn vooral belangrijk die, welke wijziging voorstellen van de artikelen een en drie-en-veertig der Grondwet.

Art. 1 betreft de samenstelling van het Rijk, waarvan geen deel mag worden afgescheiden.

320 Art. 43 betreft de noodzakelijkheid van aftreding van een kabinet, als de beantwoording van een interpellatie door de Kamer onvoldoende wordt geacht.

De opening der Turksche Kamer.

325 Omtrent de opening der Turksche Kamer wordt aan de "Vos. Zeitung" uit Konstantinopel het volgende bericht:

330 De opening der Kamer had, in overeenstemming met de gewichtige tijdsomstandigheden, een uiterst plechtig karakter. Zij bood, als altijd, een interessanten aanblik, welks schilderachtigheid niet leed onder den ernst en de waardigheid van dit tooneel. In één van de vier hoekloges zaten, in witte en groenzijden gewaden, met sterren en bandeliers versierd, de hoogwaardigheidsbekleeders van den Islam, in de andere de leden van het hof, vertegenwoordigers der verschillende Christelijke gemeenten en de nog jeugdige grootrabin de "chachambaschi" van Osmaansche jodendom. Een hoekloge was gereserveerd voor de Deutsche militaire missie. In de vierde loge hadden aanzienlijke niet-officieele personen, plaats genomen.

335 Kort na het bepaalde oogenblik verkondigden de klanken van een militairen marsch het naderen van den Sultan. Hij reed voorbij de het geweer presenteerende soldaten achter een klein escorte lansruiters in een door vier prachtige appelschimmels getrokken wagen het voorhof van het kamergebouw op, waar de paleiswacht in rooden broek en wit wambuis met de muziek was opgesteld.

340 De Sultan zat alleen in zijn rijtuig zonder adjudant en groette voortdurend. De ministers en de presidenten van de Kamers en van den Senaat ontvingen hem bij den ingang van het kamergebouw en brachten hem in een ontvangzaal, waar hij een oogenblik uitrustte, alvorens in de Sultansloge plaats te nemen.

345 Na den Sultan kwamen in eenvoudiger rijtuigen de keizerlijke prinses in volgorde van hun rang en achter hen de leden van het corps diplomatique, aan wie een afzonderlijke loge was aangewezen, terwijl de prinses en de Khedive zich naast den sultan plaatsten.

Ook v. d. Goltz-pascha kwam in de sultansloge, ook thans nog in zijn eenvoudige

350 veldgrijze uniform. Het was de eerste maal, dat hij als generaal-adjutant dienst deed.

355 Aller oogen waren op hem gevestigd hij vormde naast den sultan ongetwijfeld het grootste aantrekkingspunt dezer plechtigheid. De paleisbeambte las, na een diepe buiging voor den Sultan, onder de grootste aandacht van het huis, de redevoering voor, die natuurlijk alleen maar op den oorlog betrekking had. Nadat de paleisbeambte de voorlezing met een nieuwe buiging voor den Sultan, die staande de voorlezing had aangehoord, had ten einde gebracht, sprak een geestelijk lid van het Huis het gebruikelijk slotgebed uit, dat de aanwezigen in de voorgeschreven houding met aandacht volgden. Toen groette de Sultan met levendige gebaren herhaaldelijk de in de zaal vergaderden en verliet, gevolgd door de prinsen en v. d. Goltz-pasja, zijn loge 360 om zich onder het zelfde ceremonieel als bij zijn komst naar het paleis terug te begeven.

SCANDINAVIË.

Samengaan van neutrale staten.

365 In Malmö zullen bij elkaar komen de Koning van Zweden, de Koning van Noorwegen en de Koning van Denemarken, vergezeld van hun ministers van buitenlandsche zaken, ten einde te samen de beste gedragslijn ter handhaving der neutraliteit te bespreken. Dit bericht bracht ons een artikel in herinnering, enkele maanden voor het uitbreken van den oorlog in ons blad verschenen en waarin een samengaan van de kleine Staten 370 aan de Noordzee werd besproken. Een samengaan, dat wellicht, ware het in vroeger jaren tot stand gekomen, veel ellende had kunnen voorkomen.

Thans is het te laat om daaraan te denken. Toch blijkt, dat de Scandinavische landen begrijpen, hoe in dezen volkerenstrijd de kleine landen naar elkaar gedreven worden om bij elkaar steun te vinden. In de eerste plaats is dit samengaan natuurlijk van 375 localen aard; die kleine landen om de Oostzee hebben zeer veel gemeenschappelijke belangen en gevaren. En de Koning van Zweden heeft tot de conferentie te Malmö slechte uitgenoodigd die staten, die op dit oogenblik, naar zijn meening, het best kunnen samenwerken.

380 Maar wie weet, of die geest van samenwerking zich niet zal uitbreiden? En zij, die hopen dat eens een Statenbond in Europa den oorlog onmogelijk zal maken, zullen zeker ook den eersten kleinen stap tot aaneensluiting van kleinere staten toejuichen.

PORTUGAL.

Het nieuwe kabinet.

385 LISSABON, 15 Dec. (Reuter.) In de ministerieele verklaring zeide de heer Continuo, de minister-president, dat de regeering, om elke afwezigheid van partijgeest duidelijk te doen uitkomen, bereid is elke wijziging in de samenstelling te aanvaarden, die door de omstandigheden noodzakelijk geacht wordt, met medewerking der andere 390 partijen. Het nationale programma omvat de uitvoering der maatregelen, vastgesteld bij besluit van het parlement van 23 Nov., om het gebied van de Republiek te verdedigen, de uitschrijving zonder verwijl van nieuwe verkiezingen, en de verdediging der koloniën. De regeering is vastbesloten te strijden om voor het land den waarborg zijner onafhankelijkheid te verkrijgen, wanneer de regeering overtuigd is dat het om de toekomst van het land gaat.

395

ITALIË.

Over de politiek van den Paus.

(Van onzen gewonen briefschrijver.)

PADUA, 11 December.

400 Toen ik de vorige maand een overzicht gaf van de eerste encycliek van Zijne Heiligheid Benedictus XV, zou ik daaraan graag eenige persoonlijke beschouwingen over de feitelijke verhouding van het Vatikaan en de oorlogvoerende volken vastgeknoopt hebben, maar... Nu, 't is toch beter zoo, anders was ik er allicht niet toe gekomen 't merkwaardig opstel in den *Secolo* van vandaag, dat blijkbaar uit de pen van een 405 goed ingelicht man komt, verkort voor u te vertalen.

"Wij zien nu het eerste resultaat" – zoo begint de Romeinsche correspondent van het Milaneesche blad – "van de diplomatieke werkzaamheid van den nieuwen Paus, en, laten we het er dadelijk bijzeggen, een zeer opmerkelijk resultaat. Het is aan Benedictus XV gelukt de verbindingen met Engeland weer aan te knopen, die verbroken waren 410 sedert in 1500 Hendrik VIII de afscheiding van Rome en de Hervorming afkondigde.

(Eigenlijk bleef de koning, toen hij in 1533 de Engelsche kerk aan het opperbewind van Rome onttrok en zich zelf tot defensor fidei, verdediger van het geloof, maakte, katholiek en verbreidde de hervorming zich eerst na zijn dood in Engeland. Corr.) "Leo XIII faalde in deze onderneming; zijn plaatsvervangend staatssecretaris slaagt.

415 Het zou overdreven zijn dit slagen voor te stellen als een groot diplomatiek succes, het is gemakkelijk in te zien, dat zonder den Europeeschen oorlog de benoeming van Sir H. Howard nog niet plaats gehad zou hebben en dat het succes aan den kant van Engeland is. De toenadering immers heeft een beslist politieken achtergrond en beantwoordt aan de dringende eischen van het oogenblik.

420 "De Engelsche katholieken hebben een bewonderenswaardig bewijs van patriotisme gegeven en de Ieren zijn trotsch geweest zich voor het vaderland te mogen offeren. (In Rome geloofst men blijkbaar de Duitsche kranten niet, die den opstand in Ierland als aanstaande voorstellen. Corr.) Maar dezen hebben de moeilijkheid niet officieel met het Vatikaan te kunnen onderhandelen gevoeld en daarin een zwakte gezien

425 tegenover de andere oorlogvoerende staten. Overigens had de Triple Entente bij den Paus maar één vertegenwoordiger, den Rus, en kon bij gebrek aan diplomatieke verbindingen niet den noodigen invloed doen gelden tegenover de pressies van de vertegenwoordigers van Duitschland en Oostenrijk. (Men herinnere zich bijv., dat de officieele Duitsche publicaties in het Latijn vertaald aan de invloedrijke Romeinsche geestelijken werden gezonden. Corr.) De Engelsche regeering, die al vroeger indirect in verbinding gestaan heeft met het Vatikaan, b.v. ten tijde van Gladstone, die een officieus agent naar Rome zond om de Iersche belangen bij Leo XIII te behartigen, achtte nu het oogenblik gekomen voor directe vertegenwoordiging en deed Sir Edward Grey voorstellen een buitengewoon gevolmachtigde naar Rome te zenden. De

430 onderhandelingen hebben een paar maanden geduurd, maar zijn nu tot volledige tevredenheid van beide partijen tot een eind gebracht.

"Het Vatikaan zal geen vertegenwoordiger naar Engeland zenden wegens uit het protocol voortvloeiende moeilijkheden. De apostolische nuntius zou namelijk recht hebben op het "dekanaat" in het corps diplomatique en dat heeft de Engelsche regeering niet

440 kunnen toegeven.

"De buitengewone afgevaardigde van het Engelsche gouvernement bij het Vatikaan behoort tot een zijtak van de familie der graven van Norfolk, de voornaamste katholieke familie van Engeland. Hij is een ervaren diplomaat, vroeger gezant in Den Haag en neef van Sir E. H. Howard, die getrouwd is met de Romeinsche *principessa*

445 Isabella Giustiniani Bandini. Sir Howard heeft langen tijd te Rome vertoefd als vriend van den Engelschen kardinaal Gasquet, die de ziel geweest is van de anglo-vatikaansche onderhandelingen.

"Met de benoeming van den Engelschen gevolmachtigde komt de actie van het Vatikaan in een nieuwe phase; de deelneming aan de diplomatieke vredesonderhandelingen is van nu aan verzekerd. Benedictus XV heeft het program van Leo XIII weer opgevat en poogt uit het conflict van dit oogenblik het grootst mogelijk voordeel te trekken. Leo had een grootere, meer vage opvatting, hij wilde aan de hervatting der diplomatieke betrekkingen met Engeland de hereeniging der kerken verbinden. Benedictus XV is positiever: hij heeft niet de idealen van katholiek imperialisme van Paus Leo, maar

450 hoopt het politiek prestige van het Vatikaan te verhoogen, van de Kerk "een politieke macht" te maken.

"Ongetwijfeld verhoogt het opnemen van een vertegenwoordiger van Engeland in het Vatikaansche corps diplomatique de politieke macht daarvan, maar het Vatikaan zal zeker niet daarbij blijven staan. Het bevordert in Frankrijk de beweging voor een

460 herstel der betrekkingen met Rome. Men verzekert, dat er reeds officieuse gesprekken plaats vonden tusschen afgevaardigden van beide partijen. Een eminente persoonlijkheid, die veel werkkraft wijdde aan de scheidingswet, zou bezig zijn de mogelijkheid van een *modus vivendi* tusschen het Vatikaan en de Republiek te bestudeeren, en juist eenige dagen geleden publiceerde de oud-minister van

465 Buitenlandsche Zaken Gabriel Hanotaux in den "Figaro" een artikel, waarin hij den "diplomatieken oorlog" belichtte, die om het Vatikaan gestreden wordt en verzekerde, na de ingewikkelde Fransche belangen – voor alles het protectoraat in het Oosten -- gereleveerd te hebben, dat nooit meer dan nu een blijvende overeenstemming tusschen de burgerlijke regeering en het Vatikaan voor Frankrijk noodzakelijk geweest is.

470 "Zulke stroomingen worden natuurlijk door den Paus, die zich inspant al de verschillende elementen, die de verwezenlijking van zijn program in de hand kunnen werken, te verzamelen, op haar rechte waarde geschat.

"Zou men dus uit de houding van het Vatikaan tot een neiging naar den kant van de Triple Entente mogen concludeeren?

475 "Zeer zeker niet. Benedictus XV is een "neutralistisch" Paus *et pour cause*. Hij wenscht bovenal de onzijdigheid van Italië, omdat een deelnemen van ons land aan den strijd zijn voornemens zou schaden. Daarom is de mogelijkheid van de zending van een Turksch gezant naar het Vatikaan, waarvoor het Duitsch-Oostenrijksche "blok", naar men zegt, moeite doet, gegrond. Zoo zou men, volgens de Duitschers en Oostenrijkers,

480 het nu ten voordeele van de Entente verbroken evenwicht kunnen herstellen. Men

verzekert namelijk dat de Porte, die de capitulaties vervallen verklaard heeft en daarom voor de bescherming der katholieke missies in het Oosten niet meer met den Franschen gezant te Konstantinopel - eenige tusschenpersoon, die haar de klachten, van het Vatikaan overbracht - wil onderhandelen, (demissies in het Turksche Rijk
485 ondervonden in den laatsten tijd, naar 't schijnt, wat 't zeggen wil, niet meer beschermd te zijn; de Engelsche, Russische en Fransche kloosters en scholen staan, volgen Italiaansche berichten, aan ware plundering bloot, de Italiaansche riefen al een oorlogsschip te hulp. Corr.), den Paus zonder omwegen verzocht heeft een gevolmachtigd minister naar Rome te mogen zenden.
490 "Met dit verzoek houdt verband het bespoedigd vertrek van den bisschop van Amalfi, monseigneur Dolci, naar Konstantinopel een paar dagen geleden.
"Verder zou er spoedig nog een ander diplomaat in het Vatikaan kunnen aankomen, n.l. de gezant van Servië. Na de vaststelling van het Vatikaansch-Servisich concordaat te Belgrado was, al vóór den oorlog, tot deze zending besloten, het desbetreffend
495 protocol werd eenige dagen voor den aanslag van Serajevo geteekend. De benoeming van den "minister" zou volgens sommigen op handen zijn. Deze gebeurtenis zou zeker niet in den smaak vallen van Oostenrijk, dat zonder succes de vaststelling van het concordaat tegenwerkte, maar wel in de lijn van de plannen van den Paus.
"De Engelsche vertegenwoordiger is het eerste concrete resultaat van de diplomatie werkzaamheid van Benedictus XV. Welke uitwerking kan zijn optreden hebben ten opzichte van Italië? Dit probleem dient niet verwaarloosd te worden. Men moet er zeker niet aan denken, dat de Paus van plan is Italië te isoleeren door zich op haar plaats in het orkest der mogendheden neer te zetten. Dat zou behalve dom en ongerijmd ook bestemd zijn zeker te mislukken. Maar men vergete niet, dat hij in zijn eerste
505 Encycliek sprekend van het Europeesch concert, uitdrukkelijk de zoogenaamde "Romeinsche" quaestie verbond met de oplossing van het probleem van den huidige oorlog en, ofschoon hij in den vorm geen overdreveneischen stelde - wat den gematigden Italianen voldoening gegeven heeft - toch de quaestie van de onafhankelijkheid van het Vatikaan weer op het tapijt bracht in een meer insidieuzen en gevaarlijken vorm.
510 "Nu protesteert de Paus niet meer tegen Italië, maar wendt zich tot de andere mogendheden, "waarborgen" vragend voor zijn onafhankelijkheid, bijna alsof de wet op de voorrechten van den Paus hem geen geprivilegeerde positie verschaft heeft en waarborgen aangeboden, die, beschouwd in overeenstemming met de moderne opvatting van
515 het recht van den Staat, heel wat grooter schijnen dan de wettelijke vrijheid, die het hoofd van een godsdienst toekomt.
"Zeker zullen de Entente-mogendheden, die nu meer dan ooit de rechten der vrijheid vertegenwoordigen zich niet kunnen aansluiten bij de aanslagen van het Vatikaan op Italië, maar dat moet de Italianen er niet van afbrengen het oog gericht te houden op
520 de politiek van het Vatikaan in dit oogenblik, waarin de meest delicate nationale belangen op het spel staan om te beletten, dat die achtergesteld worden bij geheime bedoelingen. Maar we zijn zeker dat Engeland nooit zijn goedkeuring geven zal aan een politiek, die het prestige van Italië verminderen zou."
De laatste zin van het opstel schijnt aan te duiden, dat men hier van de gunstige
525 gezindheid van Frankrijk niet zeker is. Misschien terecht; maar daarover is 't beter nu te zwijgen. Laten we liever het verblijdende in de feiten zien; opmerken, hoe door dezen zoo materialistisch lijkenden oorlog de grootste geestelijke macht der wereld in gezag en invloed rijst, hoe nu alle andere diplomatieën door 't wapengedruisch tot
530 zwijgen zijn gebracht, die van het Vatikaan successen behaalt. Is 't niet troostrijk te weten, dat 't zwaard niet alles is?

VEREENIGDE STATEN.

Dreadnought of onderzeeër.

In het programma van den minister van marine der Vereenigde Staten wordt, zooals wij reeds bericht hebben, voorgesteld de bouw van twee dreadnoughts, zes torpedojagers en
535 acht of meer onderzeeërs.

De minister van marine Daniels wees in de toelichting o.a. er op, dat de jongste ontwikkeling van de maritieme oorlogvoering het vertrouwen versterkt heeft in de doeltreffendheid van den onderzeeër. Het departement acht daarom noodzakelijk den
540 bouw van een aantal onderzeeërs en een uitgebreider gebruik van dit oorlogswapen, dat zijn doeltreffendheid bewezen heeft. Er waren er verscheiden (zeer veel meer, dan eenige weken geleden) die geloofden, dat de tijd gekomen was, om het advies van Sir Percy Scott op te volgen. Maanden geleden verklaarde deze bekwame officier, dat de onderzeeër het beste schip van de marine in de toekomst was, en hij ried daarom aan
545 den snellen bouw van dreadnoughts te stoppen en het geld dat daardoor uitgespaard werd, te gebruiken voor het bouwen van een groot aantal onderzeeërs.

De leek was het daarmee eens, doch de marine-officieren, aldus minister Daniels, die den staf vormden, zijn overtuigd, dat onderzeeërs een belangrijke rol in den zeeoorlog spelen, maar niet de groote schepen vervangen. Deze deskundigen waren van meening, dat de "dreadnought" de centrale en voornaamste gevechtskracht blijft voor de marine.

Dat onze marine niet den bouw van onderzeeërs verwaarloosd heeft, bewijst een vergelijking met andere marines. Ruw geschat zijn gebouwd of in aanbouw bij andere landen, het volgende getal onderzeeërs: Engeland 84, Frankrijk 76, Vereenigde Staten 51, Duitschland 31, Japan 17. Deze opgaaf was in Juli van dit jaar gemaakt.

CANADA.

Canada en de oorlog.

OTTAWA, 15 Dec. (Reuter.) Er wordt nog een regiment gevormd, uitsluitend bestaande uit Fransche Canadeezen, en bestemd voor den actieven dienst.

Het eerste regiment Fransche Canadeezen wordt thans te Quebec geoefend en zal met het tweede contingent, welks oefening zoo goed als afgelopen is, vertrekken.

Nederland en de oorlog.

De Koningin voor het leger.

De Koningin heeft tot steun van de werkverschaffing aan werklooze of behoeftige vrouwen en meisjes besloten tot aankoop van de wolhoeveelheid voor vervaardiging van 10,000 paar handschoenen, 10,000 paar polsmoffen en 10,000 paar sokken, allereerst bestemd voor de gemobiliseerde weermacht. De wol wordt verdeeld door den Bond voor Werkverschaffing, die den plaatselijken steuncomités gelegenheid geeft arbeidsloon te laten verdienen door vrouwen en meisjes.

Een pijnlijk geval.

Uit Den Haag seint men ons:

De Minister van Binnenl. Zaken heeft onverwijld een onderzoek gelast naar de mate, waarin de burgemeester van Krimpen aan den IJssel, de heer B. Koker Jzn., betrokken is in het geval der aanwezigheid van een bedrijf tot het bereiden van vleeschpraeparaten in het Roode-Kruishospitaal te Rotterdam.

Wij ontleenen het volgende over de geschiedenis van het Uranium-hôtel aan de "Nieuw-Rott. Courant":

Naar aanleiding van het bericht, voorkomende in uw ochtendblad B van heden, getiteld: "Een pijnlijk geval", moet ik het volgende onder uwe aandacht brengen:

1o. het gebruik van de keukens van het Uranium-hôtel door den Driebond is geschied, nadat daartoe door den heer Huber uitdrukkelijk de instemming van den heer Tinsley was verkregen;

2o. de Driebond had ten doel het bedrijf uit te oefenen van conservenfabriek, zooals er zoovele in den lande zijn, en waarin niets onbehoorlijks kan zijn gelegen;

3o. alle kosten van de fabricage zijn door den Driebond betaald, die ook steeds de bedoeling heeft gehad na gebruik alles weer in den vroegeren staat op te leveren;

4o. de geheele fabricatie heeft tot dusverre bestaan in het maken van eenige proefbussen;

5o. van de zaak is nooit enig geheim gemaakt, en daarin is ook nimmer gewerkt door koks van het Roode Kruis.

Het heeft mij verwonderd, dat uwe redactie, die steeds zoo voorzichtig is met hare mededeelingen, het bovenstaande bericht heeft opgenomen, alvorens zich te overtuigen van de juistheid harer mededeelingen. Zij zou dan de boven gerelateerde feiten zijn te weten gekomen en zij zou niet noodeloos in opspraak hebben gebracht de personen in het bericht genoemd.

B. KOKER JZN.

De redactie van de "N. R. Ct." teekent hierbij aan wat de heer Tinsley haar verzekerde: Dat er indertijd: een aanvraag is ingekomen om een deel van het Uranium-hôtel te verhuren voor een fabriek van vleeschpraeparaten. Dat de heer Tinsley geweigerd heeft hierover in onderhandeling te treden alvorens een schriftelijke uiteenzetting te hebben ontvangen van de plannen van deze onderneming. Dat hij van deze geschiedenis sedert geen woord meer had vernomen, en er verder ook nooit meer over had gedacht.

Dat de heer Tinsley zijn gebouw volkomen veilig achtte onder de administratie en het toezicht van het Roode Kruis. Dat het dus niet in hem is opgekomen, om daarover controle te oefenen. Toen de politie den 10en dezer tot haar pijnlijke ontdekking kwam, vernam de heer Tinsley voor het eerst, dat daar in zijn hotelkeuken nu reeds

drie weken toch een conservenfabriek bestond, volkomen buiten zijn medeweten en natuurlijk absoluut tegen zijn wil.

615 De heer Koker ontkent niet, dat de bedoeling van den "Driebond" was het leveren van gehakt en goulasch aan het Duitsche en het Oostenrijksche leger. Hiermee vervalt voor ons ten overvloede iedere mogelijkheid dat de Engelschman Tinsley, directeur eener Engelsche maatschappij, van het bestaan van dit bedrijf op de hoogte zou zijn geweest.

620 Het onderzoek van de politie – verklaarde de heer Tinsley verder – heeft inderdaad uitgemaakt, dat althans een deel van het in dienst van Het Roode Kruis overgegene hotelpersoneel in de fabriek is werkzaam geweest.

625 En wat betreft de bewering, dat de kosten van den "Driebond", de verbruikte steenkool, water, electriciteit, keukengerei enzovoort zouden zijn vergoed: de heer Tinsley wist niets van het bestaan van den Driebond, is nooit daarmee in relatie geweest, en heeft dus ook nooit eenig geld van deze onderneming ontvangen. En de voorzitter van Het Roode Kruis antwoordde op onze navraag of de kosten dan ook soms met zijn comité zouden zijn verrekend: is het noodig u te verzekeren dat ons comité van heel deze weerzinwekkende geschiedenis niets heeft afgeweten, en dat er dus van verrekening geen sprake is geweest? Wat 'n verantwoordelijk man van het Roode Kruis in dit verband heeft gedaan, is geheel en al buiten de organisatie om gebeurd.

630 Van verschillende kanten wordt ons heden dan ook de volkomen juistheid van het bericht in ons vorig Ochtendblad bevestigd. Wij hadden trouwens, niet anders verwacht, daar wij in ons Ochtendblad niets meer hebben vermeld, dan voorshands met stelligheid kon worden medegedeeld; weergeving van geruchten, waarvan de juistheid nog niet met zekerheid kon worden vastgesteld, hebben wij achterwege gelaten. Wij behoeven onze mededeelingen dus op geen enkel punt te wijzigen, tenzij dan de verbetering van een zetfout. Als huisnummer van het kantoor van den "Drieband" staat in ons Ochtendblad Wijnstraat 115 b; dit moet zijn 151 b.

640 Redactie.

Aan de Redactie v/d. "Nwe. Rott. Courant".

Mijne heeren,

645 Waar ik met naam en toenaam door u genoemd word, onder het opschrift "Een pijnlijk geval", heb ik het recht, dat ik de juiste toedracht der zaak vermeld. Eenige weken geleden kwamen te mijnen kantoren de heeren Koker en Huber mij vragen, of de keukens van het Uranium Hotel mochten gebruikt worden voor het maken van verduurzaamd vleesch, voor de legers te velde. Ik heb dezen heeren toen gezegd, dat ik hierin niets te zeggen had en alleen de eigenaar, de heer Tinsley, hierover beslissen kon.

650 Toen mij om financieelen steun werd gevraagd, werd mij de verzekering gegeven, dat de heer Tinsley volkomen instemde met het gebruik der keukens, waarop ik dien steun heb toegelegd.

Noch als leider, noch als commissaris v/h. Roode Kruis treft mij in deze eenig

verwijt.

655 Hoogachtend,

UEd. dr. J. T. WILKENS.

Adresboek van vluchtelingen.

660 Daar van verschillende zijden, zoowel door autoriteiten en comités als door particulieren, de wensch is kenbaar gemaakt de adressen der hier te lande vertoevende uitgewekenen te kennen, heeft het "Nederlandsch Comité tot Steun van Belgische en andere slachtoffers" besloten, een zoodanig adresboek samen te stellen.

665 De secretaris, de heer B. J. Veldhuis, Kalverstraat 64, heeft zich belast met de taak, alle gegevens hieromtrent te verzamelen en hoopt binnen kort het adresboek te kunnen doen verschijnen.

Betonitis.

Er heeft zich een nieuw geval van deze bedenkelijke kwaal in ons land voorgedaan, thans in het zuiden.

670 Onder de bevolking van Zuid-Beveland loopt het praatje, als zou de betonfundeering, die gemaakt is voor den Zuid-Bevelandschen watertoren, een bouwwerk van 63 meter hoogte, bestemd zijn eventueel als fundament te dienen voor Duitsche kanonnen, die op dit kruispunt van de beide hoofdwegen op het eiland kunnen worden geplaatst.

675 De "N. Ct." ontving van haar correspondent te Goes een schrijven over deze zaak, waaraan het volgende is ontleend:

"Het te Goes verschijnende "Volksblad" vestigde er de aandacht op, dat onze watertoren gebouwd was op een kruispunt van de beide hoofdwegen door ons eiland, het centrum van Zuid-Beveland, onmiddellijk bij de spoorlijn. De toren beheerscht als

680 observatiepost het geheele eiland en een kanon – aldus het Goesche blad – dat in een minimum van tijd op de betonnen fundeering kan worden opgesteld, zou Zuid-Beveland en een groot deel van het omringende water bestrijken. Het Goesche blad wil nog niet dadelijk veronderstellen, dat de keus van het bedoelde punt met opzet geschiedde, maar wijst er toch op, dat een en ander tot in bijzonderheden bij onzen Duitschen nabuur bekend zal zijn.

685 De bedoeling en de gevolgen van een dergelijke mededeeling liggen voor het grijpen. – Iedereen weet hier, dat de bouw van den watertoren, evenals de geheele aanleg van de werken der Waterleiding-Maatschappij Z.-Beveland, door een Duitschen aannemer, de firma Carl Francke te Bremen, geschiedde en dat het werk door Duitsche ingenieurs en Duitsche werklieden werd uitgevoerd. Wanneer nu de bevolking op het strategisch

690 waardevolle punt van den watertoren wordt gewezen, wanneer nu op de geschiktheid van de betonnen fundeering voor Duitsche kanonnen de aandacht wordt gevestigd, dan is er – en we hebben ons daar zelf van kunnen overtuigen – niets meer noodig om het praatje als een loopend vuurtje te doen rondgaan, dat de Duitsche aannemersfirma, in overleg met het Duitsche legerbestuur, in het centrum van ons eiland een zoo zware

695 betonfundeering heeft doen leggen, dat bij een Engelschen inval in Zuid-Beveland, het eiland van dat centraal punt uit met enkele zware Duitsche kanonnen geheel van vijanden door de Duitschers gezuiverd zou kunnen worden. Daarmede heeft dus de beton-ziekte haar eerste – en reeds talrijke – slachtoffers op ons eiland gemaakt.

700 En omdat wij de dringende noodzakelijkheid inzien, verdere uitbreiding daarvan te voorkomen en de noodelooze ongerustheid onder de bevolking zoo spoedig mogelijk willen wegnemen, hebben we dadelijk een onderzoek ingesteld, waarvan de uitslag zeker in staat is, de dezer dagen zoo zeer gewenschte kalmte in tal van hoofden te doen wederkeeren.

705 Het gezond verstand zegt natuurlijk al dadelijk, dat een 63 meter hooge toren, geheel van ijzer en cement opgetrokken, niet op een fundeering van bordpapier kan rusten. Daarvoor is een zeer zware betonfundeering noodig. En om er zeker van te zijn, dat de grondvesten van den toren in alle opzichten solide zouden zijn, heeft de directeur der Waterleiding-Mij. Zuid-Beveland, een Hollandsch ingenieur van onverdachte

710 bekwaamheid en vaderlandsliefde, twee maal het plan van de Duitsche firma afgekeurd omdat... daarin de betonfundeering niet stevig genoeg was. Tegen haar zin is de firma Carl Francke er ten slotte toe overgegaan, de zware fundeering te leggen en heeft, omdat dat een verschil van f4500 in de bouwkosten met zich bracht, de quaestie later, hoewel zonder succes, aan de arbitrage-commissie

715 onderworpen. Dat bovendien onze watertoren staat waar hij nu staat, is niet aan Duitsche strategische overwegingen, maar aan de goedkoopte van het terrein te danken. De directeur der Waterleiding-Mij., die in de gelegenheid was, voor den bouw van den toren, op verschillende plaatsen grond te koopen, zocht dat terrein uit, dat hem, in

720 verband met den afstand van het buizennet, financieel het voordeeligste en meest geschikte voorkwam. We zullen er niet veel meer van zeggen. Mocht echter de legende van onzen watertoren in het leven blijven, mocht de zoo zeer besmettelijk gebleken betonitis zich in nog ernstiger mate onder de breede lagen der bevolking verspreiden, dan doen wij ten

725 ernstigste een beroep op de redacties van alle invloedrijke bladen om gezonde denkbeelden weer ingang te doen vinden en elke gevaarlijke mededeeling te vermijden, die bij het geringste onderzoek reeds dadelijk op alles behalve betonnen fundeering blijkt te berusten".

730 **Uit Curaçao.** In de kolonie Curaçao hebben zich twee commissies gevormd, de eene voor de inzameling van gelden ten bate van de naar Nederland uitgeweken slachtoffers van den oorlog en de ander om gelden in te zamelen voor het Koninklijk Nationaal Steuncomité 1914. De eerste commissie heeft f2106.20 bijeengebracht en de andere f1898.85 aan bijdragen

735 in eens en aan zes maandelijksche bijdragen f1543.85 per maand. Voorts heeft een damescomité op het eiland Curaçao nog f551.10 voor eerstgemeld doel bijeengebracht. De bevolking van Curaçao heeft er hoogen prijs opgesteld, om, als blijk van dankbaarheid voor de hulp die zij zoo menigmalen uit Nederland ontving, ook thans,

740 naar haar vermogen, het Moederland eenigszins te hulp te komen, nu er daar ten gevolge van den Europeeschen oorlog en de mobilisatie groote offers worden gevraagd.

Voor behoeftige Nederlanders te Brussel.

Mevrouw Gevers te 's-Gravenhage, presidente van het Hoofdcomité voor de behoeftige

745 Nederlanders te Brussel, is door de door haar reeds in dank ontvangen giften in staat
gesteld, Zaterdag als tweede zending naar Brussel over te maken 37 colli inhoudende
kleeren, speelgoed en enkele voedingsmiddelen.
Het Hoofdcomité hoopt door den invloed van weldadige landgenooten in de gelegenheid
te worden gesteld te kunnen blijven voortgaan met dit liefdewerk.

750

Amsterdam en de Oorlog.

De eerste turbine-torpedobooten voor de Kon Ned. Marine.

De eerste turbine-torpedobooten, welke in Nederland gebouwd worden, komen in aanbouw
op de werven van de "Nederlandsche Scheepsbouw Maatschappij" terwijl de turbines
755 vervaardigd zullen worden door de "Nederlandsche Fabriek van Werktuigen en
Spoorwegmaterieel."

Deze eerstelingen zijn de vier 322-ton-hoogzee-torpedobooten, welke in de plaats
komen van de torpedobooten, die bij het uitbreken van den oorlog op de "Vulkan"-werf
te Stettin door de Deutsche Regeering in beslag werden genomen.

760 Het bouw-contract van deze torpedobooten, op de marine-begrooting aangeduid als Z 1,
Z 2, Z 3 en Z 4, is door de "Nederlandsche Scheepsbouw Maatschappij" en de
"Nederlandsche Fabriek" in onderlinge samenwerking overgenomen. Het zijn de eerste
Nederlandsche oorlogsschepen, welke door turbines worden voortbewogen; het aantal
paardenkrachten bedraagt 5500 P.K.

765 Laatstgenoemde fabriek heeft, naar men weet, de motoren voor een der pantserbooten
(de "Friso") vervaardigd; de motoren van de andere twee pantserbooten werden in het
buitenland vervaardigd. Thans zal de "Nederlandsche Fabriek" ook de eerste turbines
voor oorlogsschepen leveren, hetgeen zeker een bewijs is van den hoogen trap, waarop
deze fabriek staat.

770 Het is in dezen Minister van Marino dan ook zeer toete juichen, dat hij de opdracht
van deze, nog niet in Nederland gebouwde booten geheel aan eene Nederlandsche
industrie heeft durven toevertrouwen.

775 Wij vertrouwen, dat de regeering op dezen ingeslagen weg zal voortgaan, en vooral ook
den bouw van onderzeebooten en hun motoren, waartoe zich de Nederlandsche Fabriek van
Werktuigen en Spoorwegmateriaal reeds bereid verklaard heeft, geheel compleet in
Nederland zal plaatsnemen.

780 Immers ieder weet dat de torpedoboot thans een verouderd en niet zeer waardevol wapen
is – als het ooit, een wapen van beteekenis geweest is. De torpedoboot heeft in geen
enkelen zeeoorlog haar waarde bewezen en in dezen oorlog haar onwaarde als aanvallend
oorlogsvaartuig overtuigend bewezen.

Wij herhalen – wij juichen het toe, dat als turbine-torpedobooten nu nog gebouwd
worden, dat thans "de eerste" op een Nederlandsche werf te water zullen worden
gelaten. Doch wij zouden er de voorkeur aan geven, indien oorlogsvaartuigen, waarvan
de waarde vaststaat, aan onze vloot werden toegevoegd.

785

BEURS EN NIJVERHEID.

De Heropening der Amsterdamsche Beurs.

In weerwil van alle dementis kan de "Ned. Financier & Kapitalist" beslist mededeelen,
dat de beurs in het begin van Januari wederom zal worden geopend. Het beursbestuur is
790 gereed en wacht nog slechts op het Ministerie; en op het Ministerie wordt alles
gedaan om tijdig gereed te komen.

OCHTENBLAD. Tweede Blad.

In dienst houden van ingelijfdn bij de Militie en bij de Landweer.

Er zijn ingediend twee wetsontwerpen, strekkende:
1o. tot het langer in dienst houden van ingelijfdn bij de militie;
2o. tot het langer in dienst houden van dienstplichtigen bij de landweer.
Voor beiden geldt één zelfde toelichting, waarin gezegd wordt, dat de buitengewone
800 omstandigheden die aanleiding hebben gegeven tot het in het leven roepen van de wet
van 8 Augustus 1914 (St.-bl. no. 346) geen wijziging hebben ondergaan van zoodanigen
aard, dat de tijdrimte, bij de wet gesteld, voldoende zou kunnen worden geacht.
Een wijziging van artikel 1 wordt aldus toegelicht: Toen het ontwerp van wet van 3
Augustus in gereedheid werd gebracht, scheen de einddatum 31 December 1914 al een
805 vrij ruimen termijn te bieden. Nu de huidige toestand tusschen de oorlogvoerende
mogendheden zich slechts afteekent in dien zin, dat de duur van den oorlog zich niet
laat voorspellen, is het raadzaam te achten voor de eindiging van de dienstverlenging
geen vasten datum aan te wijzen.

810 Art. 1 bepaalt dus nu, dat de ingelijfdn bij militie en landweer in dienst worden
gehouden "uiterlijk tot het tijdstip, waarop het tegenwoordige oorlogsgevaar door Ons

niet meer aanwezig wordt geacht".

In het wetsontwerp betreffende de indiensthouding der militie luidt een art. 2:

"Met betrekking tot den werkelijken dienst bij de militie, welke wordt vervuld in het
815 tijdperk van 1 Januari 1915 tot het tijdstip, waarop het tegenwoordige oorlogsgevaar
niet meer aanwezig wordt geacht, wordt in art. 32, tweede lid, en in art. 84, eerste
lid der Militiewet voor "één gulden" gelezen: "één gulden en vijftig cent".

820 Ter toelichting hiervan wordt gezegd: Art. 2 heeft ten doel om van 1 Januari 1915 af,
zoolang leger en vloot op voet van oorlog moeten blijven, voor de vergoeding, bedoeld
in art. 84 der Militiewet, hetzelfde bedrag als maximum te doen gelden, dat in art.
15bis der Landweeerwet is bepaald.

825 De bedoeling is geenszins om de aan betrekkingen van miliciens toegekende
vergoedingen met 1 Januari 1915 een algemeene verhooging te doen ondergaan, maar
alleen om de vergoedingen boven het bedrag van f1 per dag te kunnen doen stijgen in
die gevallen, waarin de omstandigheden van de vergoeding genietende personen daartoe
aanleiding geven. Zulke gevallen zullen zich gaandeweg meer en meer kunnen voordoen,
vooral indien overeenkomstig artikel 1 langer in den dienst der militie worden
gehouden personen, die anders reeds tot de landweer zouden hebben behoord of die -
830 zooals het geval is bij de oudste lichten van de bereden korpsen - in leeftijd
gelijk zijn met reeds tot de landweer behorende personen.

[ALGEMEEN HANDELSBLAD, No. 27910]

835 **EDITIE VAN 4 UUR. AVONDBLAD. Eerste Blad. Dit nummer bestaat uit drie bladen.**

DE OORLOG

840 **De algemeene toestand. - De strijd in Vlaanderen. - Spionage en executie. - De
verdediging van Krakau. - Oppositie en regeering in Engeland. - De Fransche
Universiteiten aan de Universiteiten der neutrale landen. - Contrabande en neutrale
scheepvaart.**

De algemeene toestand.

845 Nu de resultaten van de gevechten langs het geheele front zoo onbeteekenend zijn, dat
feitelijk dag aan dag de toestand in Frankrijk onveranderd blijft, worden uit de
verschillende hoofdkwartieren en andere plaatsen vanwaar berichten verzonden worden,
de meest merkwaardige mededeelingen gedaan.

850 Het lange telegram, waarin de berichten van den ooggetuige bij het Engelsche
expeditionaire leger werden saamgevat, verbaast meer nog door de leegte dan door de
lengte. De meest onbeteekenende voorvallen worden, bij gebrek aan ander nieuws, tot
geweldige acties vergroot, en daarnaast worden wij vergast op allerlei gruwelijke
verhalen omtrent spionage, die bij ontdekking onvermijdelijk den dood der schuldigen
na zich sleept. Zulke verhalen worden in elken oorlog gedaan, en kunnen waar zijn,
hoewel wij aan de waarheid van menig verhaal, door ervaring geleerd, ernstig meenen
te mogen twijfelen nu het blijkt, dat bij gebrek aan nieuws zelfs oude
855 oorlogsverhalen, uit 1870 en hoofdstukken uit vele der in de laatste jaren verschenen
fantastische oorlogsbeschrijvingen, ons als voorvallen uit dezen strijd worden
voorgezet.

860 Als men Ludovic Halévy of Seestern gaat plunderen, om stof te vinden voor
zenuwschokkende voorvallen op het oorlogstooneel, en als de "ooggetuigen" van den
strijd ons slechte praatjes voor de raak weten te vertellen, wordt het moeilijk om
"waarheid en verdichting" uiteen te houden, en een goed beeld van den toestand te
krijgen.

865 Het feitelijke nieuws van het westelijk oorlogstooneel kan in een notedop: Bij
Nieuwpoort zijn de Franschen vooruitgerukt en hebben een linie bezet ten westen van
Lombaertzijde. Ten zuiden van Yperen zijn zij 500 meter vooruitgekomen.

Waartegenover het Duitsche bericht staat: De aanvallen op onze stellingen zuidelijk
van Yperen mislukten. En op de andere plaatsen waar gevochten werd sloegen wij de
aanvallen af.

870 Wat dan verder over groote verliezen -- van den vijand, natuurlijk - wordt vermeld,
kan men cum grano salis aannemen. Verliezen worden aan beide zijden geleden: "on ne
peut faire une omelette sans casser des oeufs"...

875 En van het oostelijk terrein zijn de berichten nog schaarscher. Daar moeten wij ons
tevreden stellen met de verzekering van de "Morning Post", dat volgens berichten van
welingelicht Petersburgsche zijde wellicht de volgende week bij Krakau een

beslissende slag zal worden geleverd.

Nu is het zeker, dat de strijd om het bezit van Krakau spoedig zal beginnen. Om dat te zien is noch de wetenschap van de "Morning Post", noch die van welingelichte Petersburgsche zijde noodig. De Russen trekken steeds meer troepen samen, om deze Poolsche koningstad, die voor hen tevens de sleutel is voor den inval in Silezië. Een Poolsch schrijver zegt in de "Temps", dat hij hoopt, dat de Russen de stad niet zullen bombardeeren; de vele oude en aan den schitterendsten tijd van het Poolsche koninkrijk herinnerende gebouwen en monumenten, moeten niet worden vernield. Dat zou een niet te vergoeden nadeel zijn. Bovendien is de beschieting niet noodig, daar de stad zelf open ligt, en de buitenwijken 10 tot 12 K.M. van de stad verwijderd zijn. Of de Russen met dezen Poolschen wensch rekening zullen houden moet worden afgewacht. De Russische regeering houdt met niet veel wenschen rekening. Volgens berichten uit Stockholm heeft de Russische bureaucratie haar ergste schrikbewind hersteld. In Finland wordt opgetreden op een wijze, als nimmer te voren. Een Finsch staatsman, die met kracht optrad tegen de onderdrukkingsmaatregelen, de rechter Svinhufvud, vroeger president van den Finschen Landdag, werd, bij wijze van maatregel, naar Tomsk in Siberië verbannen. Wat de Russische gouverneur-generaal in Finland doet is niet veel anders dan de laatste overblijfselen van de Finsche zelfstandigheid opruimen. En die Russische maatregelen wekken vooral in Zeden groote bezorgdheid. Het is dan ook te begrijpen, dat in de besprekingen over de samenkomst der drie Skandinavische koningen te Malmö, het denkbeeld aan een nieuwe Skandinavische statenbond, een nieuwe unie van Colmar, wordt geopperd, die dan tegen Rusland zou gericht zijn, daar Noorwegen en Zweden nieuwe gevaren vreezen van de zijde van Rusland.

Op **het Westelijk oorlogstooneel.**

Fransch communiqué.

PARIJS, 15 Dec. (Reuter.) Het avond-communiqué luidt: De Fransch-Belgische troepen zijn uit Nieuwpoort opgetrokken en hebben de linie bezet ten westen van Lombaertzijde, benevens de hoeve St. Georges. Ten zuiden van Yperen hebben wij een aanval gedaan in de richting van Klein-Zillidike en 500 meter terrein gewonnen. In den Elzas blijven wij de hoogten, die Steinbach bestrijken, bezetten. Van het overige gedeelte van het front valt niets te vermelden.

910 **Engelsche berichten.**

BOULOGNE, 15 Dec. (Reuters spec. dienst.) Uit de hospitalen worden nog voortdurend de bijna herstelde patiënten weggezonden. In enkele ziekenhuizen zijn slechts weinig bedden bezet, maar er zijn aanduidingen gegeven, dat de strijd hervat zal worden en derhalve kan verwacht worden, dat er in de hospitalen binnenkort weder zeer veel patiënten zullen zijn.

De Duitschers hebben aan de stad Rijssel een oorlogsschatting van eenige millioenen opgelegd. In een proclamatie zegt de burgemeester, dat de Duitschers wel eenig medelijden hadden mogen hebben met de bewoners met het oog op de verwoestingen, door het bombardement aangericht en de dagelijksche requisities voor de Deutsche troepen. En hij voegt daaraan toe: "Wij hebben hen niet kunnen vermurwen. De schatting moet in gouden of zilveren munt of in biljetten van de Fransche bank worden betaald. De stedelijke kas is ledig en wij zijn dus verplicht op allen een beroep om hulp te doen. De taak, die wij te vervullen hebben, is zeer moeilijk en onaangenaam." De burgemeester zegt niet hoeveel geld bijeengebracht moet worden, misschien was hij bevreesd, dat het noemen van het bedrag van de gevraagde schatting aanleiding zou geven tot ongeregelheden in de stad. Hier is bericht ontvangen uit Fransche bron, dat Rijssel weder gebombardeerd wordt, hetgeen schijnt aan te duiden, dat de geallieerden de stad naderen.

930 **Zware verliezen.**

LONDEN, 16 Dec. (Reuter.) De "Daily Chron." verneemt uit Duinkerken d.d. 15 Dec., dat bij de jongste gevechten gedurende drie dagen in de omgeving van Yperen, toen de wanhopige aanvallen van de Duitschers werden afgeslagen, waarna de bondgenooten voorwaarts drongen, 24,000 man gesneuveld zijn.

935 **De strijd in Vlaanderen.**

LONDEN, 16 Dec. (Reuter's bijz. dienst.) De correspondent van de "Daily News" in Noordwest-Frankrijk meldt over de gevechten bij Yperen, dat de Duitschers Zondag zware verliezen leden in het bosch ten noordoosten van Bixschoote. Onze artillerie berokkende hen hier groot nadeel. De Franschelooptgraven bij Langemarck en Passchendaele werden herhaaldelijk aangevallen, waarbij het kwam tot buitengewoon

hevige gevechten van man tegen man. Toen de Duitschers waren verdreven was de aanblik van het slagveld gruwelijk.

945 LONDEN, 16 Dec. (Reuter's bijz. dienst.) De correspondent van de "Daily Chron." seint uit Duinkerken d.d. 15 Dec.: De Duitschers openden den aanval op Yperen met een scherp bombardement uit St. Eloi. De bondgenooten trokken voorwaarts onder dekking van hun zwaar geschut en stootten op krachtigen tegenstand bij Morslede aan den spoorweg Yperen-Roesselaere. De Duitschers openden een heftig vuur uit gepantserde
950 wagons, zoodat de bondgenooten moesten terugtrekken en het verband herstellen. De Duitschers rukten voort tot Zonnebeke, waar het terrein boschachtig is. De bondgenooten, die stelling hadden genomen op de heuvels bij Gheluwe, brachten den aanval tot staan, rukten daarna voorwaarts en wisten nogmaals Morslede te bereiken, waar het station vroeger reeds zwaar beschadigd was geworden door het vuur van de
955 bondgenooten. De vijand was niet in staat het dorp te houden en moest terugtrekken. De aanvallen van de Duitschers op Poelcapelle, Passchendaele, Langemarck en Bixschoote mislukten alle.

Spionage en executie.

960 LONDEN, 16 Dec. (Reuter's bijz. dienst.) De "Morning Post" meldt uit Parijs oen merkwaardig geval van het Duitsche spionage-systeem. Een Franschman en zijn vrouw werden betrapt op het geven van seinen aan den vijand in een voorstad van Reims, uit hun huis, in welks nabijheid twee Fransche batterijen waren opgesteld. Een telefoon was opgesteld in de bovenkamer, doch de vrouw gebruikte in den kelder oen andere
965 telefoon, om de Fransche bevelen aan den vijand over te brengen. De man had een stelsel van seinen met een zakdoek in den tuin. Een Duitsch officier, die jaren lang in Reims had gewerkt in een champagnefabriek, kwam dagelijks in de voorstad in Fransche officiersuniform gekleed, om nadere berichten te halen. De spion was voorts in het bezit van roode en blauwe vuurpijlen, waarmede hij des nachts seinen gaf uit
970 een naburig bosch, om de aankomst van ammunitie of convooien of het verwisselen der soldaten in de loopgraven aan te geven. Man en vrouw werden doodgeschoten. De man, die vroeger looper was geweest bij een Duitsche champagnefirma, had voor zijn verraad 450 francs gekregen.

975 Een ander geval van spionage is dat van een Duitsche schooljuffrouw en haar man, die doodgeschoten werden bij Romegny. De vrouw stond glimlachend tegenover de soldaten van het vuurpeloton, en hield haar mans hand vast.

Het was ontzettend dat zij wel een kwartier moesten wachten, terwijl de gendarmes worstelden met een Duitsch soldaat, die ook moest worden doodgeschoten wegens plundering.

980

(Nadruk verboden).

De strijd in Vlaanderen.

ROUAAN-LE HAVRE, 12 Dec.

Een medewerker schrijft ons:

985 Sinds mijn vorigen brief is er aan het front maar weinig verandering. Toch is er meer levendigheid gekomen. Zoo hebben de Duitschers met veel inspanning en groote verliezen een der verloren stellingen ten noorden van Yperen teruggenomen. Het was een aanval met artillerie en infanterie. Te gelijktijd hoorde men de artillerie aanvallen, nog hooger op. Dat moest zelfs tot Atrecht zijn geweest. Bij de gevechten
990 aan den Yser kwamen eenige bommen in Veurne terecht. Dit baarde evenwel niet veel opzien. De overheden vonden er althans geen aanleiding in om van zetel te veranderen. Over 't algemeen kan ik zeggen, dat de voordeelen door de bondgenooten in de vorige week behaald, zijn gehandhaafd en bevestigd.

995 Men ziet hier soms staaltjes van persoonlijke dapperheid, die doen denken aan lang vervlogen tijden. Dezer dagen werden o.a. twee telegrafisten uitgezonden om een verbroken telefoonleiding, welke tusschen den molen van Zuidschoten en 't Sas was vernield, te herstellen. De Duitschers bemerkten hen, terwijl zij doende waren, en beschoten hen, zelfs met geschut. Desondanks deden zij kalm het hun opgedragen werk, zonder acht te slaan op het signaal van een officier, die hen terugriep. Zij slaagden
1000 er ondanks een herhaalde vernieling van de telegraaflijn in, de verbinding tot stand te brengen en kwamen ongedeerd terug. Carles Antoine en Demoizet Louis werden per dagorder gehuldigd.

1005 Merkwaardig is evenwel dat bij de artilleriegevechten naar evenredigheid maar weinig offers vallen. Dat wordt door deskundigen aldus verklaard. Bij het richten van het geschut gaat het er om de stelling van de tegenpartij onbruikbaar te maken. Alvorens men echter zoover is, dat de stellingen inderdaad getroffen worden in belangrijke mate, heeft de aangevallen partij weer nieuwe stellingen buiten het vuur der

1010 vijandelijke kanonnen betrokken. Alleen wanneer een stelling van zeer veel belang is, b.v. een die vooruitgeschoven is om een stad te beschermen, wordt door infanterie en cavalerie aan den strijd deelgenomen. Bij de laatste gevechten is 't dat de offers in grooten getale vallen. Ook wat ik verder hoorde omtrent de wijze van oorlogvoeren, bewees mij, welk een ingewikkeld stelsel dit is, en dat het vooral bij de leiding er op aankomt alles te weten, wat er langs heel de lijn voorvalt. Men vermoedt hier, dat de tegenpartij nog al last heeft van verandering van commando, en dat daarom zoo
1015 afwisselend wordt gestreden.

1020 13 Dec. Zooals ik in mijn vorigen brief reeds opmerkte, kenmerkt de strijd aan de Yser zich nog immer door kleine gevechten. Zoo namen gisteren de bondgenooten weer een loopgraaf plus annexe van de Duitschers. 't Is dezelfde loopgraaf die al eerder door partijen om beurten was bezet. Toch heb ik redenen om te gelooven dat, binnen niet al te langen tijd 't heviger zal toegaan op dit hoekje Vlaamschen grond. De gronden, waarop mijn meening steunt, kan ik om redenen van militair belang niet openbaren. Doch dat is ook overbodig. Ik denk, dat de inlichtingen, die de Hollandsche bladen van elders ontvangen, mijn opinie
1025 zullen bevestigen. Daar evenwel in de eerstvolgende dagen van een belangrijk treffen geen sprake zal zijn, benutte ik mijn tijd om te Le Hâvre het groote militaire hospitaal te gaan bezoeken. Na legitimatie kreeg ik met een Belgischen collega toegang. De directeur Gardye gaf ons ten geleide mee den heer Chavillain, die ons door de verschillende zalen voerde. Allereerst zij hier opgemerkt, dat dit hospitaal uitnemend is gelegen, tegen een helling. Het geheel is centraal verwarmd, en de voorgebouwen electricch verlicht. De zalen bevatten gemiddeld 30 bedden, alle Engelsche ledikanten. Het geheel ziet er frisch en goed onderhouden uit. De zusters van St. Thomas nemen er den verplegingsdienst waar. Zij doen dit tot groote tevredenheid van de verpleegden en
1030 autoriteiten. Men deelde mij mede, dat die orde reeds pl.m. 200 jaar den liefdedienst verricht. Verschillende gewonden werden ons getoond. Op mijn vraag, of hier ook wonden van dum-dums geconstateerd waren, was 't antwoord ontkennend. Men verpleegde hier behalve Franschen ook Belgische gewonden, en zelfs lagen er eenige Duitschers. Die laatsten wekten het meest mijn belangstelling, daar er over en
1040 weer nogal eens over de verpleging is geklaagd, en men wederzijds met verklaringen van gewonde tegenstanders in de bladen werkte. Eerst moest ik evenwel nog eenige zalen bezoeken, waar ik o.a. Singoleezen ontmoette. Een eigenaardigen indruk maakt zoo'n zwarte kop in sneeuwen witten doek. De bedoelde gewonde toch had een kogel in de wang gekregen bij een infanterie-gevecht. Waarschijnlijk zou hij van het geval een
1045 meer dan gewoon dikke linkerwang overhouden. Slechter af was z'n buurman, die een kogel door zijn linkerarm kreeg, die zóó z'n weg nam, dat eenige beenderen moesten worden uitgenomen en hij 't gebruik van zijn arm voortaan, zal moeten ontberen. Ik zag nog een jongen man, Jean Noterange, uit Brussel, die eveneens met een, kogelwonde in dit hospitaal (Hospital Général) lag. Daar hij niets van zijn familie vernam en
1050 deze wederkeerig niets van hem, neem ik hier de gelegenheid te baat hem een kansje te geven. De jonge man is bij de karabiniers te voet aan den Yser was hij gewond geraakt. Eindelijk dan kwam ik op de zaal, waar tusschen de anderen in, de Duitschers lagen. Hun bedden stonden allen naast elkander, zoodat ze gezelschap aan elkander hadden. Ik
1055 kreeg vergunning om met hen te spreken in hun eigen taal. Een soldaat 1e klasse, Heinrich Bosch, voerde het woord. Allereerst zeide hij over de behandeling zeer tevreden te zijn. Ze stonden in niets achter bij de andere gewonden. Zij droegen hun eigen uniform. Zij ontvingen van huis pakketten met sigaren en andere begeerenswaardige dingen. Ook ontvingen ze brieven van huis. Tusschen hen en de
1060 anderen heerschte de beste verstandhouding. Op mijn vraag wat ze dachten van de moraal van den oorlog, zeiden ze mij allen drie te gelijk, dat wel te willen zeggen, als ze na den oorlog in hun burgerpakje staken. Ze waren allen reservisten, en behoorden tot de landweer. Wel meende mijn eerste zegsman, dat een felle propaganda tegen den oorlog het gevolg van den krijg moest zijn. Ik bezocht hierna nog eenige andere zalen en hoewel 't 11 uur in den morgen was, zag
1065 alles er perfect uit. Ik had nog gelegenheid het ronddeelen van het middagmaal waar te nemen. Vleesch en groenten van de beste hoedanigheid werd aan allen in ruime mate verstrekt. Wat ik minder goed vond, was dat de herstellenden in de zalen, waar ook de anderen lagen, hun sigaretten rookten. Doch omdat ik zelf geen rooker ben, viel dit
1070 mij misschien meer op dan anderen. Na afscheid genomen te hebben van den directeur en onzen geleider, begaf ik mij stadwaarts. Ik had nog gelegenheid in een winkel eenige op de Duitschers buitgemaakte bajonetten op te merken, die op de rugzijde als zaag waren ingericht. Ik zag die

1075 instrumenten al eerder te Antwerpen in gebruik bij de Beieren. Het blijkt dus, dat die dingen wel ter wege in 't gevecht gebruikt worden. De wonden er door veroorzaakt, zijn bijna ongeneeslijk. De zaagpunten zijn grof en liggen 1 à 2 centimeter van elkander af. Zooiets als de grove boomzagen.
Hedennamiddag gaan wij weer op 't pad, om nog weer eens een kijkje te nemen aan de vuurlijn.

1080

Aan het Fransche front in het Argonnen-woud.

Aan een brief van Georges Wagnières uit Verdun van 27 Nov. in de "Journal de Genève" ontlene wij het volgende: De Duitschers houden het noorden van het Argonnenwoud bezet tot een linie, die iets ten zuiden van Varennes begint en zich ongeveer van het oosten naar het westen dwars door h«at wond in de richting van Serwon uitstrekt. Het Argonnenwoud is de naam van een groot gebied van met boomen begroeide heuvels, waartusschen dalen liggen, waardoor de kleine zijrivieren van de Biesme stroomen. Midden in het Argonnenwoud liggen groote dorpen, zooals Les Islettes, Le Neufour, La Chalande tusschen velden en weiden. De eerste Duitse loopgraven bevinden zich in het Gruriebosch. De Fransche loopgraven liggen noordelijk van La Chalade, vlak in de nabijheid.

1085
1090 Dat de loopgraven der tegenstanders zoo dicht bij elkander liggen, komt herhaaldelijk voor. Op sommige plaatsen bij Reims was het gat, waar de Duitschers zich verborgen hielden, slechts 40 M. verwijderd van de greppel, waar de Franschen de wacht hielden.

1095 En zooals de menschen te midden van de grootste wanorde ten slotte voortdurend terugkomen op wetten en verdragen, zoo worden ook overeenkomsten tusschen deze oorlogvoerende partijen getroffen. Men spreekt bijv. af, dat op bepaalde uren niet geschoten zal worden; Duitschers en Franschen komen dan uit hunne schuilhoeken te voorschijn, halen water en doen andere karweitjes. Is de tijd voorbij, dan verbergen de menschen zich weder en wie het dan waagt het hoofd boven, den rand van de loopgraaf uit te steken, kan onmiddellijk op een kogel rekenen.

1100 Er wordt ook ruilhandel tusschen de loopgraven gedreven, op een gegeven teeken verschijnt bijv. een Franschman, die sigaren op een steen legt, eenige minuten later komt een Duitser, die op dezelfde plaats een flesch wijn deponeert, die de Franschman later weghaalt.

1105 Een officier verzekerde mij, dat men zien steeds stipt aan die afspraken houdt. Hij vertelde verder, dat er dicht bij Reims twee loopgraven zijn, die zes M. van elkander verwijderd liggen. De soldaten spreken er geregeld met elkander. Op zekeren dag riep een der Franschen – er waren er zes – de Duitschers toe: "Komt toch voor den dag, wij schieten niet", waarop een Duitse antwoordde: "Ch'ai bas confiance". Toen zeide de Franschman: "Als wij ons vertoonen, komt gij dan ook?" Na een lange poos van stilte weerklonk uit de Duitse loopgraaf: "Oui". Toen kwamen de Franschen aan den rand van de loopgraaf, de Duitschers eveneens. Een oogenblik zagen deze soldaten, die dag en nacht op elkander loeren, elkander zwijgend aan, toen doken zij plotseling, als bewogen door dezelfde vrees, weder in hun schuilplaats terug.

1115 Op dezelfde plaats vonden de Franschen op zekeren dag een pakje met een brief, waarin stond: "Schiet toch niet den geheelen nacht, wij kunnen niet slapen". Wanneer de loopgraven zoo dicht bij elkander liggen, gebruiken de soldaten meer hun handen dan hun geweer. Zij werpen nl. granaten, waarvan een enkele voldoende is om een aantal menschen te doden. Het is ook voorgekomen, dat twee vijandelijke soldaten onder de aarde met het houweel in de hand plotseling tegenover elkander stonden. Dan zorgden zij snel dat de aarden muur, die zij juist doorbroken hadden, weder gesloten werd.

1125 In den eersten tijd was deze loopgravenoorlog heelemaal niet naar den zin der Franschen. Ik heb in October gewonden gezien, die rilden bij de gedachte weder naar die koude en vochtige holen terug te moeten. Thans schijnen de menschen zich echter meer aan deze wijze van oorlogvoeren te hebben gewend. De loopgraven worden thans ook beter en ruimer aangelegd en er heerscht zelfs eenig comfort. Er werd verteld van een Fransche loopgraaf, waar een douche was en vlak daarbij moet een Duitse loopgraaf gelegen hebben, waar men zelfs een piano had.

1130 In het Argonnenwoud liggen tusschen het Gruriewoud en dat van La Chalande de loopgraven ook zeer dicht op elkander. Wanneer men in een Duitse of Fransche communiqué leest: "Wij zijn in Argonne gevorderd", dan wil dat zeggen, dat de Duitschers of de Franschen een sprong van 50, 100 of 200 M. hebben gedaan, dat zij op de een of andere plaats over een riviertje of door een dal zijn getrokken of een weg hebben bezet, waar ze een of twee vijandelijke loopgraven hebben genomen...

1135 Wij gaan het woud in, het woud met zijn dik tapijt van afgevallen bladen. Tusschen de bladerlooze beuken en eiken steken de somberedennen hun stammen de lucht in. Men hoort het gedonder van het geschut en de drukte van den weg niet meer. Een smal pad

1140 leidt door het dichte kreupelhout. Wij komen aan open plekken met vijvers, waarin het
blauw des hemels zich weerspiegelt. Wij ademen de geurige harslucht in, wandelen
voort door het stille woud, maar stuiten dan plotseling op een kanon tusschen den
wirwar der gebroken takken. Als wij nader komen, zien wij een geheele batterij van
1145 vier stukken, kanonnen van 1.20 Al., die zoo verdekt zijn opgesteld, dat alleen de
monden boven de takken uitsteken. De onzichtbare artilleristen staan een eindje
verder. Zoo is het geheele woud ingericht voor den oorlog, vol vallen en hinderlagen,
vol kanonnen, geweren en gewapende mannen. Aan den zoom van het woud
draadversperringen en struikgewas in een onontwarbare mengeling.
Het geschut dondert weder. Wij gaan af op het gehoor. Een officier is zoo vriendelijk
1150 onze wegwijzer te willen zijn. Wij komen bij een onder de boomen verscholen troep. In
die buurt huist de bevelhebber van de afdeeling. Hij heeft in de loopgraaf, die diep
in de aarde is ingegraven, een soort veldbed en op een tafel liggen kranten er
daarnaast staat op een kastje een telephoontoestel. Van hier uit leidt de kolonel de
bewegingen van zijne afdeeling.
1155 Intusschen hooren wij vuren op ongeveer 100 M. afstand. Wij er op af. De kanonniërs
laden en vuren kalm en zwijgend op een doel, dat zij niet kunnen zien. De richting
wordt aangegeven door een officier, die telephonisch verbonden is met een voor ons
onzichtbaren opnemer.
Men begint met groote snelheid te vuren. De vijand heeft blijkbaar de plaats van de
1160 batterij ontdekt en heeft deze onder vuur genomen. Een granaat springt met een zwaren
slag in onze nabijheid. Het wordt tijd, dit we maken dat we weggomen.
Eenige K.M. verder hoort men niets meer van het krijgsrumoer. Er is als het ware een
bommengordijn neergelaten over de afgrijselijkheden van den oorlog. Het woud zwijgt
weder. Er heerscht stilte als in een kerk. Wij loopen snel en komen ten slotte uit
1165 het Argonnenwoud te Clermont aan. De puinhoopen derin brand beschoten stad strekken
zich uit langs den weg. Den geheelen nacht door trekken wij door dorpjes voorbij
soldaten, wagens en paarden, die bij de pompen staan te steigeren.
In de half duisternis onderscheiden wij en zwarte, stikdonkere stad, wij zien later
hooge muren en een monumentale poort, een ophaalbrug, en huizen, liggende in de
1170 maneschijn - wij zijn te Verdun".

Het gevechtsterrein aan de Yser.

Op het Oostelijk oorlogstooneel.

1175 **De verdediging van Krakau.**
Een medewerker van de "Tems" geeft eenige bijzonderheden over de vesting Krakau,
welke de Russen sinds eenige weken trachten in te sluiten.
De vesting, die uitnemend wordt verdedigd, heeft enkele zwakke punten. Het
bombardement wordt vergemakkelijkt door de plaatselijke gesteldheid van de omgeving;
1180 men hoopt echter, dat de Russen erin zullen slagen Krakau zonder beschieting van de
enceinte te nemen.
De oude omwalling en bevestiging met bastions en grachten kan in den modernen
vestingoorlog geen bescherming van eenige beteekenis meer bieden. Met den forttenkring
op tien tot twaalf kilometer buiten de stad zullen de Russen wel wat meer moeite
1185 hebben.
De noorderlinie wordt gevormd door vijf forten, waarvan slechts een, het fort Tonie,
geheel modern is. De overigen zijn open werken, zonder flankementvuur. Is een dezer
forten gevallen, dan zijn de overigen in den kuil te beschieten. Zij zijn uitgehouwen
in den rots, op een gemiddelde hoogte van 290 meter. Krakau en omliggende gehuchten
1190 liggen veel lager. Niettemin zijn punten te vinden, vanwaar de forten met
artillerievuur zijn te beheerschen. Slechts het fort Pasternik op ruim 7. K.M. ten
westen van Krakau gelegen, domineert zijn omgeving.
Op het zuidfront ligt aan de oostzijde het fort Prakosjin, dat den weg bestrijdt naar
Wielitska en den rechter-Weichseloever; het fort is zeer modern en wordt gedekt door
1195 talrijke vooruitgeschoven werken.
Het zuidwestfront is beveiligd door het fort Borek-Ealekki, welks positie niet zoo
sterk is. In de tusschenruimte tusschen beide forten liggen nog eenige werken van
minder beteekenis, evenals tusschen het noord- en zuidfront.
De onderlinge afstand tusschen de forten is gemiddeld drie K.M.; op het oostfront
1200 liggen echter de beide uiterste (en sterkte) forten op ruim 9 K.M. van elkaar
verwijderd, op het zuidfront 12 K.M. De beide zwakste punten bevinden zich waar de
Weichsel in het westen de stad nadert om deze aan de oostzijde weer te verlaten.
De sleutel tot de geheele stelling vormt de berg Koscinetko, ten westen van de stad.

1205 **Van het Zuidelijk oorlogstooneel.**

De ontruiming van Belgrado.

WEENEN, 16 Dec. (Corr. Bureau). De bladen verklaren dat, welke smartelijke gevoelens de voorloopige ontruiming van Belgrado ook moge teweegbrengen, de heldhaftige pogingen onzer troepen in Servië. toch niet vruchteloos zijn geweest, en de jongste gebeurtenissen op het zuidelijk oorlogstooneel slechts een nieuwe aansporing zullen zijn om met vernieuwde krachten den strijd voort te zetten, waarvan het einde niet twijfelachtig kan zijn.

Moedig Servië.

1215 Een majoor van de artillerie ia het Servische leger schrijft:

Weest niet terneergeslagen, wanneer ge van schijnbare tegenslagen voor ons leger leest. De oorlog duurt pas vier maanden, – en wat beteekent dat voor ons, die negen jaar vochten onder Karageorgevitsj en twee jaren onder Milosh Obrenovitsj – om nog niet eens van alle andere oorlogen te spreken, waarin wij, Serviërs, gewikkeld geweest zijn.

1220 Wij hebben alleen wat rust noodig nu en dan. De vijand erkent tot nu toe 180.000 man verloren te hebben, maar al verloren zij er een millioen bij – Servië zouden zij niet krijgen.

Deze oorlog is wel de meest populaire, dien wij ooit hadden; mijn mannen lachen hartelijk wanneer zij vernemen van overwinningen waarvan Oostenrijk gewaagt.

1225 Dit is onze meest populaire oorlog.

De schitterende overwinning van Semendria, waarin 6000 Oostenrijkers buiten gevecht gesteld werden, werd gewonnen door ongeoefende recruten, die zingende naar het gevecht trokken.

1230 Het waren grootendeels Macedoniërs, die reeds even goede zonen van Servië zijn als wij ouderen.

Onze verliezen zijn groot... nu en dan ontmoet men menschen met vier of vijf rouwbanden om den arm.

1235 Alleen is het jammer dat onze rug bedreigd wordt door Bulgaren en Albaneezen; hulp van Rusland, Frankrijk of Engeland hebben wij natuurlijk niet te verwachten... maar alle eer van het terugdringen van den vijand zal ons dan ook alleen toekomen. Hoe zwaarder de taak hoe groter de eer.

Op Zee.

1240 **De aanslag in de Dardanellen.**

Met groote waardeering spreekt de maritieme medewerker van de "Times" over de vermetele daad van den Britschen onderzeeër B 11, die de "Messoedié" in de Dardanellen torpedeerde. Vooral het feit dat de B 11 onder de mijnenreeksen in de Dardanellen gelegd, wist door te gaan prijst de schrijver zeer, omdat de snelle stroomingen in de Dardanellen de onderzeesche vaart hier zoo gevaarlijk en moeilijk maken. Voor zulk een tocht is niet alleen overleg en durf noodig, maar worden ook stalen zenuwen geëischt.

1245 De schrijver herinnert dat reeds vaker in dezen oorlog Britsche onderzeeërs onder een vijandelijk mijnenveld zijn doorgedaan. Zoo de E 6 bij Helgoland.

1250 De B 11 stond onder bevel van luitenant Holbrook, die sedert 12 jaren bij de marine dient en sedert 1900 uitsluitend bij den onderzeedienst werkzaam is.

BELGIË.

Een reisje naar Gent. III.

1255 (Van een onzer verslaggevers.)

Sluis, 14 Dec.

De toestand te Gent is ongetwijfeld ernstig, maar men slaagde er tenminste tot dusver nog in en te zorgen voor de noodige middelen en voor de fourageering der bevolking. Maar vele kleinere gemeenten in de omgeving, vooral die welke een bezetting moeten onderhouden, kunnen niet meer. De afgevaardigden dier kleine gemeenten verdringen zich dagelijks op het stadhuis om een bescheiden aandeel bloem, rijst en petroleum machtig te worden van den aanvoer welke plaats heeft door bemiddeling van het Spaansch-Amerikaansche comité. Maar herhaaldelijk moesten zij teleurgesteld worden: er was niet meer. En de geldmiddelen van vele dier kleine gemeenten zijn totaal uitgeput. Zelfs heeft de gemeenteraad van Gent al moeten besluiten om aan enkele, namelijk St. Arnaudsberg, Ledeberg en Gentbrugge, voor één jaar een leening te doen van 100.000 francs tegen 3%. De leening moest gedaan worden omdat deze kleine gemeenten anders niet in staat waren de uitgaven te dekken welke gedaan werden ten gevolge der requisitiën.

1270 De vermogende inwoners van het land doen wat zij kunnen om de bevolking te hulp te

Naspeuringen van Paul Theelen: 16 december 1914

- komen. Te Laarne heeft graaf de Ribeaucourt, eigenaar van het oude kasteel in die gemeente, vier groote sparrenbosschen doen afzagen. De top en sparresnoei werd uitgedeeld aan de behoeftige lieden om voor brandstof te dienen. De onderste uiteinde werden tegen zeer lagen prijs (9 francs per 1000 K.G.) verkocht. En tevens is aan de
- 1275 nivelleering een prachtige werkverschaffing verbonden. De eigenaar toch bepaalt zich niet tot het doen omhakken van het bosch, maar houdt tevens een groot aantal werklieden bezig om den grond in bouwland te doen omleggen. Later zal daardoor wellicht menigeen weder een "akkertje" kunnen krijgen.
- 1280 Isegem, een plaatsje van ongeveer 14,000 inwoners is overbelast met soldaten. Het is van daar een geregeld va-et-vient naar de vechtlinie. Een sombere stemming heerscht in het dorp, niet alleen onder de inwoners, maar ook onder de soldaten. Slechts voor een klein gedeelte hunner zijn er bedden: De meesten moeten in het stroo slapen. De voorraad voedsel is zoo goed als uitgeput en de toevoer van nieuwen voorraad is zeer moeilijk. Op de markt wordt alleen nog wat groente aangevoerd. Zelfs boter en eieren
- 1285 zijn er niet te zien. De plaatselijke nijverheid (schoenmaken en borstelmaken) ligt geheel stil. De scholen zijn alle gesloten en ingericht als slaappleatsen voor de soldaten. De eenige bedrijvigheid, die nog bestaat, is op het land waar sommige landbouwers ondanks alles bezig zijn hun akker te bewerken voor den volgenden oogst. Er behoort inderdaad moed toe dien arbeid in de gegeven omstandigheden voort te
- 1290 zetten!
- Het ergst zijn de dorpen er aan toe die in de vechtlinie zijn gelegen. De meeste bewoners hebben deze dorpen verlaten; die er nog zijn, brengen benauwde dagen door. Het verkeer is geheel gestremd. Zonder levensgevaar kan men zich niet op weg begeven omdat nooit te zeggen is wanneer het gevecht weder zal beginnen. Op het onverwachtst
- 1295 fluiten soms duizenden kogels door de lucht, springen aan alle zijden de granaatkartetsen. Voedsel is er niet meer. Opdat demenschen niet van honger omkomen moeten zij door het Deutsche leger gevoed worden. Als contra-paestatie wordt op verschillende plaats van hen geëischt het voedsel klaar te maken. De meest nijpende behoefte is die aan ... drinkwater. Zeker, water is er in overvloed. Door de stormen
- 1300 der laatste dagen heeft de overstroming nog een veel grootere uitgebreidheid gekregen. Maar goed, helder drinkwater is er haast niet te krijgen. In het overstromde gebied liggen overal de krengen van paarden te rotten. De lijken van de gesneuvelde soldaten worden zooveel mogelijk begraven... maar voor de rest is geen tijd.
- 1305 Een van de Deutsche militairen schilderde mij een afschuwelijk tafereel van een der laatste gevechten. Ik ontmoette den man in het centrum van de stad, waar hij langzaam voortschreed. 't Bleek een landweerman te zijn die bij een der laatste gevechten gewond was. Ik vroeg of ik hem ergens mede van dienst kon zijn. Wantrouwig eerst bedankte hij. Maar toen ik vertelde Hollandsch "Berichterstätter" te zijn trok hij
- 1310 wat bij, liet zich overhalen een "Helles" te drinken. Mijn zwaar gestempelde pas schonk verder vertrouwen. 't Was eerst een beproeving eenige straten naast den man voort te loopen. Men voelt de haatblikken van de voorbijgangers op zich rusten. Geen enkel Belgisch burger zag ik trouwens naast militairen voortgaan. Het eenige
- 1315 "vertrouwelijke" gezelschap dat zij kunnen krijgen zijn geverfde juffrouwen, waarvan een paar exemplaren, pas uit Duitschland geïmporteerd, opzichtig en arrogant over de straat flaneerden.
- In een klein café'tje jammerde mijn landweerman zijn leed uit.
- 't Was nu ongeveer een maand geleden dat zijn compagnie bevel kreeg naar het front te
- 1320 gaan. Daarvóór had hij nog geen gevecht mede gemaakt. Hij was trouwens eerst begin September onder de wapenen geroepen.
- "Eenige dagen reeds lagen we in de loopgraven die we 's nachts betrokken. 't Was eenige uren ten zuiden van Yperen, bij een klein dorpje waarvan niemand onzer den naam kende. In het geheele dorp was trouwens geen levende ziel die het ons vertellen kon. Reeds den eersten dag begon het gegier van de granaatkartetsen over onze
- 1325 hoofden. Maar het consigne was geen vuur te geven. We kropen als 't ware weg in de aarde om ons zooveel mogelijk te beschermen. De shrapnells vlogen echter alle over ons heen en langzamerhand raakten we wat gewond aan het angstige geluid. Maar na twee dagen kwam er een vlieger boven onze stellingen.
- "Ook daarop mochten we met onze geweren niet vuren, om onze stellingen niet te
- 1330 verraden, alleen de artillerie trachtte het vliegtuig omlaag te schieten. Maar daarboven had men blijkbaar, hoe goed wij ook afgedekt waren, sporen genoeg van onze loopgraven ontdekt om de richting ongeveer te kunnen bepalen. Reeds een paar uur later kwam er op 80 meter afstand een treffer midden in onze aarden wal. Vier man waren op slag gedood en een gelijk aantal gewond. Nóg moesten wij stilliggen. Maar
- 1335 den volgenden ochtend tegen vier uur, 't was nog een dichte duisternis, werd het bevel van voorwaarts gegeven. Eenige honderden meters gingen we vooruit, beurtelings

1340 kruipend en dan weer eenige minuten lang plat op den grond liggend. Fluisterend werden de bevelen van mond tot mond overgebracht. Nog altijd scheen de vijand onze nadering niet te bemerken. Weer klonk het voorwaarts bevel. Plotseling echter valt
1345 een schot, misschien op 200 meters afstand. Geen tien seconden later klonken van alle kanten de geweersalvo's, ratelden de mitrailleurs. Nog altijd was het stikdonker. Onze luitenant was vlak naast me. Nu galmt het van alle kanten "vorwärts". Ik struikel over een kameraad, die reeds gevallen was. We vuren onze geweren zoo goed mogelijk af in de richting waar de schoten vallen. Aan richten valt niet te denken.
1350 Aan alle kanten vallen onze kameraden. Eén oogenblik kwam er aarzeling in de gelederen. Maar weer dreunt de stem van onze jongen luitenant: "vorwärts!" Het woord is hem nog niet uit den mond of ik zie hem wankelen en neerstorten. Een oogenblik later voel ik een vlijmende pijn aan mijn been. Ik meen tegen een bajonet of ander scherp voorwerp te zijn geloopen. Maar het bloed gutst uit een diepe wonde. Ik kan
1355 niet meer, ben door een geweerkogel getroffen. Steeds gaan nieuwe troepen mij voorbij. Het geweervuur blijft kletteren, angstig fluiten, de kogels over mij heen. Nog begrijp ik niet, hoe ik er dien nacht levend ben afgekomen..."
"Was het gevecht een overwinning voor uw troepen?"
"Ja, dien nacht waren we naar schatting een paar kilometer vooruit gekomen. Maar bij het aanbreken van den dag kwam de vijandelijke artillerie in actie en tóén moesten we het strookje grond, waarvoor zoovele dapperen gestreden hadden en hun leven lieten, weder prijsgeven".

1360 Ik dankte den man voor zijn verhaal en drukte mijn wensch uit voor den vrede. Hoe hij daarmee instemde!

ENGELAND.

De ondergang van de "Bulwark".

1365 LONDEN, 15 Dec. (Reuter.) De Admiraliteit maakt bekend, dat uit het onderzoek in zake het vergaan van het slagschip "Bulwark" door de "Court of Inquiry" is gebleken, dat de ontploffing het gevolg was van toevallige ontsteking van de ammunitie en dat er geen enkele aanwijzing is voor de veronderstelling, dat de ontploffing te wijten was aan verraad aan boord van het schip of door een daad van den vijand.

Inhechtenisnemingen op groote schaal.

1370 WEENEN, 15 Dec. (W. B.) Volgens een bericht uit Boecharrest aan de "Pol. Korrespondenz" vertellen aldaar uit Rusland aangekomen reizigers, dat niet alleen de leiders der socialisten, maar alle radicale leden van de Doema in hechtenis zijn genomen.

1375

Oppositie en regeering.

De rede van den heer Bonar Law, waaromtrent een Reutertelegram in het ochtendblad iets mededeelde, werd eergisteren gehouden in een bijeenkomst van Unionistische gedelegeerden. De heer Bonar Law deed in deze rede allereerst mededeeling van "een
1380 bladzijde geheime geschiedenis" zooals de "Times" het noemt. Uit zijn rede toch blijkt, dat de partijstrijd, vóór den oorlog in alle heftigheid woedend, met den oorlog tot volkomen stilstand is gekomen. De oppositie begreep, dat Engeland thans stond voor het ernstigste gevaar, dat ooit de natie bedreigde en dat dit gevaar alleen kon worden ontgaan als de natie volkomen vereenigd was. En in dit besef
1385 besloten lord Lansdowne, de Unionistische leider in het Hoogerhuis en de heer Bonar Law, de leider in het Lagerhuis, op 2 Augustus den volgende brief te richten aan den eersten minister: "Waarde Heer Asquith. Lord Lansdowne en ik achten het onze plicht u mede te deelen, dat, naar onze meening, zowel als die van al de collega's, die wij hebben kunnen raadplegen, het noodlottig zou zijn voor de eer en de veiligheid van
1390 het Vereenigd Koninkrijk indien wij aarzelden Frankrijk en Rusland in de tegenwoordige omstandigheden te ondersteunen; en wij bieden onze onvoorwaardelijken steun aan de regeering aan voor alle maatregelen, die zij met dat doel noodzakelijk aal achten." Het schrijven was door den heer Bonar Law geteekend.

1395 De heer Bonar Law zette nu in zijn rede uiteen, dat voor een politieke partij niet gemakkelijk is den politieken strijd te staken, maar dat de oppositie ditmaal zich de uiterste zelfbeperking oplegde. Het is zeker niet goed, aldus erkende hij, als een regeering weet dat zij voor critiek veilig is, maar als er nu wellicht een fout is begaan door te weinig critiek te oefenen, dat was in elk geval beter dan dat de fout was begaan van te veel critiek te uiten. In dit verband huldigde de heer Bonar Law
1400 vervolgens de vaderlandslievende houding van de pers, die volkomen bereid was zich te voegen naar de wenschen der regeering, niet uit vrees, maar uit zuiver patriotische overwegingen, die de waardeering van regeering en natie verdienden.

1405 Wat nu echter in de toekomst? vroeg de heer Bonar Law. En wat hij in antwoord op deze
vraag zeide, verdient wel uitvoeriger vermelding. De oorlog, aldus sprak de leider
1410 der oppositie, kan slechts tot een goed einde worden gebracht, als de natie
eensgezind is. In Frankrijk waar een gelijk gevaar bestond, besloot men, naar mijn
meening te recht, dat een nationale oorlog het best door een nationale regeering kon
worden gevoerd, een regeering gevormd uit alle partijen. Hier was het niet noodig
1415 zulk een stap te doen, want de regeering wist, dat zij bij het voeren van den oorlog
op onzen steun kon rekenen. Een regeering gesteund door de geheele natie is noodig om
den oorlog tot het einde te brengen; maar de noodzakelijkheid van eensgezindheid
eindigt niet met de overwinning. Onze vijanden zeggen dat wij het zijn, die den
oorlog uitlokten, dezen oorlog om redenen van agressie, of om de nog lagere redenen
1420 van handelsnaujver. Wij weten beter. Wij weten dat we met dezen oorlog niets kunnen
winnen, behalve twee dingen: vrede als hij is geëindigd en waarborg van den vrede in
de toekomst. Maar dien waarborg voor de toekomst moeten wij hebben en om dien te
verkrijgen blijft een eensgezinde natie noodig.

1420 Niemand mag leider van een politieke partij zijn en de belangen dier partij
verwaarloozen. Ik wil die belangen dan ook niet verwaarloozen, maar ik meen, en ik
ben overtuigd dat gij in die meening deelt, dat we onze partij het beste dienen door
alleen te denken aan onzen plicht jegens het land. Partijgeschil zal herleven,
natuurlijk, maar als dat het geval is, zullen we niet minder krachtig strijden, noch
1425 met minder succes, omdat we die geschillen nu hebben laten rusten.

1425 De heer Bonar Law sprak vervolgens over de mislukking der Duitsche plannen en over
het Britsche leger, zooals hedenmorgen reeds gemeld, en hij eindigde met te verklaren
dat het de grootste eer voor de partij zou zijn, indien na den oorlog met oprechtheid
kon worden gezegd, dat in dezen moeilijken tijd niets gemeens of laags door haar was
gedaan.

1430 In een hoofdartikel neemt de "Times" deze rede van Bonar Law als aanleiding voor oen
pleidooi dat meer dan tot dusver van de ervaring en bekwaamheden van de groote mannen
der oppositie ten behoeve van het groote werk dat nu moet worden gedaan, zal worden
gebruik gemaakt.

1435 **Egypte.**

1435 Lord Cromer vertelt in een ingezonden stuk in de "Times", dat er wel waarheid zal
zitten in het in Fransche bladen gepubliceerde bericht uit Athene dat de tyrannie van
Duitsche officieren een geest van muiterij wekt onder de Turksche troepen in
Konstantinopel. De Duitsche regeering, zoo verhaalt hij, sprak eens den wensch uit
1440 eenige Soedaneezen in Egypte te recruteeren voor den dienst in Duitsch-Oost-Afrika.
Hiertoe werd vergunning gegeven. Een paar honderd man werden gerecruteerd. Twee of
drie jaren later deed de Britsche Oost-Afrika maatschappij een gelijk verzoek. Een
Britsch ambtenaar werd naar Soedan gezonden om eens poolshoogte te nemen over de
stemming onder de Soedaneezen over dit verzoek. Hij berichtte dat als de troepen
1445 onder Britsche officieren zouden staan er wel geen moeite bij de recruteering zou
zijn, maar dat niemand meer bereid was in Duitschen dienst te gaan. De reden hiervan
was, dat velen die in Duitschen dienst waren gegaan in Egypte waren teruggekeerd en
hun ervaringen hadden verteld. Zij waren goed gevoed en betaald, maar ze klaagden
1450 zeer over de hardheden van de Duitsche discipline en vooral over de ruwe behandeling
van de zijde der Duitsche officieren en onderofficieren.

1450 Lord Cromer voegt aan deze historische herinnering de opmerking toe, dat in
Oostersche quaestie de Duitsche staatslieden blijk geven van slecht inzicht. Dat de
afkondiging van den heiligen oorlog moest mislukken, zal niemand die de Oostersche
zaken kent verbazen. De invloed van den sultan als Kalief is sedert de gebeurtenissen
1455 te Konstantinopel in de laatste jaren zeer gedaald en ook lord Cromer wijst er op dat
het dwaasheid is van een heiligen oorlog iets te verwachten nu de Kalief zelf met
ongeloovige staten in verbond is.

1460 Wat Egypte betreft, wijst de schrijver er op, dat de invloed van den Khedive – die
onverstandig genoeg zijn tot aan dat der Duitschers heeft verbonden – gering is en
dat het eenige gevolg van den oorlog nu slechts kan zijn dat Egypte geheel van
Turkije wordt losgemaakt.

FRANKRIJK.

De Fransche Universiteiten aan de Universiteiten der neutrale landen.

1465 De Duitsche universiteiten hebben onlangs geprotesteerd tegen de beschuldigingen haar
land gedaan, naar aanleiding van den oorlog.

De Fransche universiteiten bepalen er zich toe, u de volgende vragen voor te leggen:
Wie heeft dezen oorlog gewild? Wie heeft gedurende den te korten tijd aan Europa ter

Naspeuringen van Paul Theelen: 16 december 1914

- 1470 beraadslaging gelaten, op middelen gezonnen, om voorwaarden voor een verzoening te vinden?
Wie heeft daarentegen alle voorwaarden verworpen die achtereenvolgens aangeboden werden door Engeland, Rusland, Frankrijk en Italië?
Wie heeft op 't eigen oogenblik, dat de twist scheen te worden bijgelegd, den oorlog ontketend, alsof men slechts had gewacht en zich gespittst op deze gunstige
- 1475 gelegenheid?
Wie heeft de neutraliteit van België geschonden, na haar te hebben gewaarborgd?
Wie heeft bij die gelegenheid verklaard, dat neutraliteit slechts een woord is, dat verdragen vodjes papier zijn, en dat men in tijd van oorlog doet zooals men belieft?
Wie ontkent de geldigheid van internationale overeenkomsten, waarbij de betrokken mogendheden zich verbonden hebben, om gedurende het verloop van den oorlog geen enkel middel te gebruiken, dat men met don naam van "barbaarschheid" of "kwade trouw" kan bestempelen, en om geschiedkundige monumenten, gebouwen bestemd voor godsdienst, wetenschap, kunst en weldadigheid te eerbiedigen, uitgezonderd in 't geval, dat de vijand het eerst ze zou misbruiken door ze in beslag te nemen voor militaire
- 1480 doeleinden?
Onder welke omstandigheden is de Universiteit van Leuven verwoest?
Onder welke omstandigheden is de Cathedraal van Rheims verbrand?
Onder welke omstandigheden heeft men ontvlambare bommen geworpen op de "Notre-Dame" te Parijs?
- 1490 Slechts de feiten moeten op deze vragen antwoord geven.
Gij kunt reeds de documenten raadplegen, gepubliceerd door de kanselarijen, de resultaten van het door neutralen gedane onderzoek, de getuigenissen gevonden in Deutsche zakboekjes, de getuigenissen van de puinhoopen in België en Frankrijk. Dat zijn onze bewijzen.
- 1495 Het is niet voldoende dit alles te loochenen en zich daarbij slechts te beroepen op een hooghartig eerewoord, zooals de vertegenwoordigers van wetenschap en kunst in Duitschland hebben gedaan.
Het is evenmin voldoende om met de Deutsche universiteiten te zeggen: Gij kent ons onderwijs, het heeft onmogelijk een volk van barbaren kunnen vormen.
- 1500 Wij kennen de waarde van dat onderwijs. Maar we weten ook, dat, brekende met de tradities van het Deutschland van Leibnitz, Kant en Goethe, het Deutsche intellect zich solidair, schatplichtig en onderworpen heeft verklaard aan het Pruisische militarisme, en meegesleept door dit militarisme, streeft naar de wereldheerschappij. Voor dit streven bestaan overvloedige bewijzen. Onlangs nog schreef een geleerde van
- 1505 de Universiteit te Leipzig: "Op onze schouders rust het toekomstig lot van de Europeesche cultuur". De Fransche Universiteiten echter denken nog steeds, dat de beschaving niet het werk is van een enkel volk, maar van alle volken, dat de verstandelijke en zedelijke rijkdom der menschheid wordt voortgebracht door een natuurlijke verscheidenheid en de noodzakelijke onafhankelijkheid van alle
- 1510 nationaliteiten.
Evenals de legers der geallieerden, verdedigen zij op hare wijze de vrijheid der wereld. De Universiteiten van Parijs, Aix-Marsedle, Algiers, Besançon, Bordeaux, Caen, Clermont, Dijon, Grenoble, Lyon, Montpellier, Nancy, Poitiers, Rennes en Toulouse.
- 1515 (De Universiteit van Rijssel heeft men niet kunnen raadplegen.)

Het bezette gedeelte.

De "Eclair" geeft den volgenden vergelijkenden staat van het gedeelte van Frankrijk, vóór en na den slag aan de Marne door de Duitschers bezet.

	Op	Op
Departementen.	1 Sept.	1 Dec.
Nord	80%	60%
Pas-de-Calais	35	30
Somme	50	60
1525 Oise	55	8
Seine-et-Marne	20	0
Aisne	100	55
Marne	90	12
Aube	7	0
1530 Ardennes	100	100
Meuse	55	30
Meurthe-et-Moselle	70	25
Vosges	20	2

1535 **RUSLAND.**

In Trans-Kaukasië.

PETERSBURG, 16 December. (P. T. A.) De keizer verliet gisteren het leger in den Kaukasus.

1540 De generale staf van het leger in den Kaukasus meldt van 13 December dat slecht 3 onbeteekenende schermutselingen hebben plaats gehad.

TIFLIS, 16 Dec. (P. T. A.) De luitenant-generaal, commandant van het leger in den Kaukasus, ontving het volgende telegram van den Tsaar uit Kars:

1545 "Ik heb een onvergetelijken dag doorgebracht te midden der dapperste vertegenwoordigers van het Kaukasische leger. Ik ben gelukkig geweest hun persoonlijk Georgeskruisen te kunnen aanbieden ? de grens, eenige tientallen wersten van de gevechtlijn.

"Met zulke troepen en vertrouwend op de genade Gods kan men zeker zijn van de overwinning.

1550 "Mijne indrukken zijn blijder en stralender, en dat geldt ook Kars en zijn garnizoen. Hartelijke groeten aan u en aan de gravin.

NICOLAAS.

Duitsch en Oostenrijksch bezit in Rusland.

1555 LONDEN, 16 December. (Eigen Bericht.) Uit Petersburg wordt aan de "Times" gemeld, dat volgens de "Novoje Wremija", de Duitsche en Oostenrijksche onderdanen binnen zes maanden de bezittingen welke zij in Rusland hebben, moeten verkoopen. Geschiedt dat niet, dan zullen de bezittingen in het openbaar worden verkocht of indien zulk een verkoop niet slaagt, worden onteigend door middel der boerenbanken.

1560

DUITSCHLAND.

Een nieuwe aanslag op Friedrichshafen.

LONDEN, 16 Dec. (Reuter.) De "Morning Post" verneemt uit Bern, dat geschutvuur en het werken met zoeklichten bij Friedrichshafen het vermoeden hebben gewekt, dat opnieuw een aanslag is gedaan op de Zeppelinloodsen.

1565

TURKIJE.

Kuiperijen onder de Arabische stammen.

LONDEN, 16 Dec. (Eigen Bericht.) De "Times" verneemt dit Cairo, dat de Sjeik der Senoessi onlangs ontdekte, dat zekere lieden van de armste stammen in het binnenland van Cyrenaika over gelden beschikten. Een onderzoek bracht aan het licht, dat Arabisch sprekende Duitschers en Beieren de stammen bezochten. Deze agenten zijn gevlucht. Men meent dat de leider der Senoessi geen plannen heeft voor een actie tegen Egypte, maar het wordt mogelijk geacht, dat Turksche agenten in Cyrenaika enkele Arabische stammen zullen weten op te ruien.

1570

1575

ITALIË.

De Senaat en de regeeringsverklaring.

ROME, 16 Dec. (Reuter.) Eenstemmig nam de Senaat de begrooting aan en de daarin vervatte financieele voorstellen en hervatte daarna het debat over de regeeringsverklaring betreffende de buitenlandsche staatkunde. Salandra zeide: wij zullen een uitsluitend Italiaansche staatkunde volgen zonder iets te kort te doen aan de waarde van de thans met elkaar in strijd zijnde naties. Italië heeft zooveel gedaan voor de algemeene beschaving, dat de taak der regeering nu volkomen omschreven is door de zorg voor het behoud van den naam en de toekomst van ons land.

1580

1585

De Senaat nam daarna eenstemmig een motie aan van Pedotti, waarbij de Senaat de verklaring der regeering goedkeurde, de afkondiging der neutraliteit goedkeurt, doch tevens zegt, dat zoo de neutraliteit niet voldoende is de regeering de beschikking heeft over de middelen om te zorgen dat leger en vloot volkomen gereed zijn. Wij kunnen nu verklaren, dat leger en vloot volkomen gereed zijn om alle offers te brengen; zoo het noodig is zal het land alles ten offer brengen, tot den laatste man toe.

1590

MEXICO.

Vorzorgsmaatregel.

WASHINGTON, 15 Dec. (Reuter) Bij wijze van voorzorgsmaatregel zullen drie regimenten infanterie, een batterij van 4,7 c.M. kanonnen en twee batterijen 4,7 c.M. houwitsers onmiddellijk, overeenkomstig het verzoek van generaal Bliss te Naco, naar de grens van Mexico worden gezonden.

1600

Zie verder pag. 7

Nederland en de oorlog.

Nederl. Anti-Oorlog Raad.

- 1605 's-Gravenhage.
De openbare propaganda-vergadering van de Anti-Oorlogsraad alhier gisteravond is zeer druk bezocht. De groote Dierentuin ? toch was eivol.
De voorzitter, mr. H. C. Dresselhuys, heette welkom de aangeslotenen, de autoriteiten en vooral de niet-aangeslotenen, voor wie de vergadering is belegd. Spr. hoopt, dat ?
- 1610 hunner zich zullen aansluiten. Waarom de ontzettende oorlog wordt gevoerd, we ?n evenmin als die millioenen, die lijden en sterven gaan. Als straks de brand gebluscht en vele weduwen en weezen zullen treuren om den man, die, na een eenzame doodstrijd wellicht, in het kalkgraf werd gelegd zal men begrijpen, dat een wereldver?g heeft
- 1615 geheerscht. Welnu, zegt spr. als gij toetreedt tot dezen Raad zult ge tenminste weten waarvoor ge strijdt. De oorlog is een misdaad, doch deze oorlog is een zeer zware misdaad. Vrede door Recht nam het initiatief den Ned. Anti Oorlogsraad op te richten, ten einde zonder onderscheid van overtuiging ? maken, alle weldenkende Nederlandsche mannen en vrouwen te vereenigen tot een een centrum dat zich vereenigen kan met
- 1620 andere centra in het buitenland. Eendracht toch maakt macht. De Raad streeft naar den vrede, doch niet voor elken vrede: niet naar een vrede waarbij de overwonnene zint op de ?wraak, die spoedig zal moeten komen. Er zal dus een vrede zijn, gebaseerd op ?. Onder de allereerste geleerden van Nederland heeft men mannen gevonden, bereid in commissies zitting te nemen, die tal van volkenrechtelijke quaesties zullen
- 1625 bestudeeren. ? heeft men steun gevonden in het buitenland. Op initiatief van dezen Raad wordt ook vanavond te Kopenhagen een vergadering gehouden (applaus). Men heeft echter ?dig het gevoel, dat achter den Raad staat ?atie. De eerste spreker voerde daarna het woord mr. D. Simons, hoogleeraar te Utrecht. ?
- 1630 inderdaad worden aangenomen, vraagt ?, dat de oorlog zulk een noodzakelijk kwaad is dat elke strijd daartegen nutteloos is? On? vredesbeweging en Vredespaleis hebben den bloedigsten krijg, dien de menscheid gekend heeft. De vrede heette gebaseerd met: "Zoo ge den vrede wilt, wapent u ten oorlog" en de leer van het Europeesch evenwicht. Doch beide hebben ons dezen krijg ge?. Spr. wil aannemen, dat geen der vor? den
- 1635 oorlog gewild heeft en toch hebben ze aan den krijg medegewerkt. De diplomatie, die tot taak had den oorlog te voorkomen, is in haar taak niet geslaagd. Men staat voor het alternatief: De Regeeringen hebben òf den oorlog gewild – en dan rust op hen een zware ?schuld – òf ze hebben zware schuld, ge? te stellen bijna met opzet. Toen de oorlog ? veler verwachting uitgebarsten was, toen ?er bij ieder, die niet was
- 1640 aangegrepen door oorlogsneurose, een behoefte om te protesteeren tegen die geweldige uitbarsting, die ?eel menschenlevens zou kosten en ellende ? veroorzaken. Doch iedereen ging gebukt ? het gevoel van zijn eigen onmacht. Toen ? als een psychische behoefte de Anti-Oorlogsraad. Spr., die altijd gestaan heeft buiten alle nationale en internationale politiek, ? hier nu op als spreker voor dezen Raad. ? deze Raad nu zal
- 1645 leiden tot den eeuwige wereldvrede? We weten het niet. We weten niet of we zullen slagen in den strijd tegen den oorlog. Noodig zal zijn een diepgaand onderzoek naar de oorzaken, die tot het uitbreken van dezen nog geheimzinnigen strijd hebben geleid. Het middel voor den vrede kent spr. nog niet, maar hij weet, dat de bezwaren moeten worden opgelost, dat zijn de Regeeringen aan de volken en de volken aan zich zelf
- 1650 verplicht. Daarom is er alle reden, om de krachten te vereenigen. Men kan minachtend over dien strijd tegen den oorlog spreken. Men spreekt van teerhartigheid. Doch is het teerhartig als men tegen gruwelen van den oorlog in opstand komt? Men heeft op de vredescongressen gemeend, dat men niets kan doen tegen den oorlog en de bewapening zelf en slechts kan werken voor een humanen oorlog. Doch deze oorlog heeft
- 1655 aangetoond, dat het streven naar een humanen oorlog mislukt is. Die dus den oorlog wil heeft hem te willen zoo als hij is. De Raad durft ook zich nog niet het ideaal te stellen van een eeuwigen vrede, doch streeft naar een vrede overeenkomstig de begrippen van het recht, zoodat er niet weder kiemen voor een nieuwen oorlog aanwezig zijn.
- 1660 De Raad streeft naar een vereeniging van alle Europeesche landen, daar twee bonden niet voldoende bleken. Verder streeft de Raad naar beperking van bewapening en bestrijding van den waanzin, die alle volken heeft aangegrepen: den waanzin van het militarisme. Voorts dat over annexatie niet wordt beslist tegen den wensch der bevolking, want we zijn den tijd voorbij, dat menschen verkocht worden. Dat dit doel spoedig zal worden bereikt spr. durft het niet aannemen. Men zie slechts
- 1665 wat er in de oorlogvoerende landen nog geschreven wordt. Het is mogelijk, dat een langdurige vrede ontstaan zal als de eene partij aan de andere haar wil oplegt. Doch hoe scherper en dieper de nederlaag geweest is des te dieper het gevoel, om die

- nederlaag te wreken. Daarom gaat de Anti-Oorlogsraad een andere richting uit: samenwerking van allen. Een sterke propaganda, van de neutrale landen uitgaande is noodig, om te doen zien, dat geen der partijen vooraf behoeft te worden vernietigd.
- 1670 Hot Europeesche evenwicht is gebleken op het slagveld. Nog is geen beslissing gevallen. Met de propaganda dient zoo spoedig mogelijk te worden aangevangen. De strijd tegen den oorlog langs den moeilijken weg door den Anti-Oorlogsraad aangewezen, is onzeker. Niet spoedig zal het resultaat worden bereikt. Eerst moet de overtuiging zich vestigen in de neutrale staten, en van daar zal ze zich overplanten
- 1675 naar de oorlogvoerende landen. "Niet de wapens neer", zooals de gelukkig ontslapen pacifiste zei. "Neen, de lendenen omgord met de wapenen van geest en gemoed togen den oorlog." Hoogen en lagen, zegt spr., werkt mee. Dan, zoo besluit spr. met het woord van de dichteres, zal Beschaving in waarheid regeeren, dan wordt deze aarde een Gods ideaal.
- 1680 De tweede spreker, dr. J. van de Valk, rector van het Marnix-Gymnasium te Rotterdam, wees er op, dat de oorlog maar één middel bezit: geweld, den dood en de vernieling. In het gevecht is de heftigheid en de dierlijkheid zonder grenzen. We hebben niet vermoed, zoover van de loopgraven, dat we dien oorlog zouden gevoelen in gansch het economisch leven, ja in ons dagelijksch brood. (Gelach). We ijsden bij de ramp van de
- 1685 "Titanic", doch wat is die schipbreuk vergeleken bij den dagelijkschen moord van thans? Zoo ooit, dan is het thans de tijd om den strijd tegen den oorlog te aanvaarden, nu wij de ellende der uitwijkelingen hebben aanschouwd.
- Er is nog een enkele, die spreekt van selectie. Doch de oorlog brengt een tegennatuurlijke selectie: vernietiging van het sterke. En dan, wordt dat nut niet overschaduwd door de moreele ontaarding en de overspanning? Slechts de gerevhtigheid is het, die een volk verhoogt. In Nederland heeft men slechts te overwinnen het ongeloof, dat vrede onmogelijk is. Die aan den vredegeloof noemt men nog een utopist. Ook Columbus hield men daarvoor, maar hij had boomstammen zien aandrijven. Dat hebben ook wij. Slechts één oorlog zegt spr. is overgebleven. Het duel lijdt nog
- 1695 slechts een armelijk bestaan. Familie-oorlogen, waarvan zoovele vernielde kasteelen in ons land spreken, ze zijn voorbij. Partij-oorlogen, als in ons land van de Hoekschen en Kabeljauwschen, komen niet meer voor. Die worden uitgevochten met woord en pen. Provincie-oorlogen, onze historie is er vol van, doch het kost ons moeite ze in te denken. Resten dus slechts de oorlogen tusschen de mogendheden. Tusschen kleine mogendheden komen ze ook al haast niet meer voor. Niet de pacifist is dus een dwaas: hij trekt de lijn slechts door, doch de ongeloovige es een dwaas. Betrekkelijk zijn onze oorlogen nog humaner dan die van de oudheid, want toen werd na de overwinning het overwonnen volk verdelgd, vrouwen en kinderen inclus. Als spr. goed ziet is de openbare meening tegen den oorlog in verzet gekomen onder Napoleon. Hoe spoedig ze is
- 1700 toegenomen blijkt uit Bismarcks woorden van 1875, toen hij werd aangespoord Frankrijk den oorlog aan te doen. Hij sprak: "De openbare meening zou het niet goedkeuren en een ieder zou dreigend de hand tegen Duitschland opheffen". Zie hoe de vorsten ook thans de openbare meening vreesden en ze misleidden. Niemand is deze oorlog begonnen: een ieder is het zwaard in de hand gedrukt. En steeds krachtiger zal die openbare meening worden. De vorsten ontvingen een dure les: het wapen u ten oorlog! bleek onjuist. Het gereedliggend wapen is een gevaar. Deze oorlog zal ten slotte den vrede bevorderen. Die nu om het vredespaleis lacht, doet even dwaas als die om een gerechtshof lacht als er een moord gebeurd is. Het grootste gevaar voor den oorlog is de openbare meening, voor welke de koningen beven. Haar dus moeten we bewerken. Niet
- 1705 spoedig zal wellicht het doel worden bereikt, doch die gelooven haasten niet. De voorzitter stelde voor te verzenden het volgend telegram: "De Nederlandsche Anti-Oorlograad spreekt zijn blijdschap uit over de totstandkoming der Deensche zustervereniging en wenscht haar een krachtigen groei".
- De derde spreker, de heer F. M. Wibaut, wethouder van Amsterdam, ontkent, dat de
- 1720 strijd tegen den oorlog een Sisyphus-arbeid is. Hij is dat zoo min als het werk in het belang der hygiëne, volksvoeding en -woningen. De beginselen der ware beschaving zijn nog niet gelegd, maar daarom mogen we pogingen om den oorlog te bestrijden niet nalaten. Veertigduizend man worden dagelijks buiten gevecht gesteld. We trachten de zuigelingensterfte te bestrijden, doch zenden millioenen 19- en 20-jarigen uit om
- 1725 elkaar te doden. Dat is onze beschaving! En als we niet oppassen wordt deze oorlog door een nog vreeselijker gevolgd, want de techniek is in dienst van het militarisme: spr. wijst op de aviatiek. Maeterlinck heeft in een rede meegedeeld, dat Brussel ondermijnd is en het drukken op een knop voldoende is. De ontploffingswetenschap is in elk geval reeds ver gevorderd en over 10 jaar zijn we
- 1730 nog veel verder met ons beschavingswerk. Dan kunnen we misschien met verstikkingsbommen een heel armee-corps of een halve stad uitmoorden. En onze brandstichtingscorpsen werken ook nog heel primitief. (Gelach.) Misschien werpen we

later benzine uit.

1735 Is het aannemelijk, dat oorlogen kunnen worden voorkomen? De oorzaken van den oorlog nagaande acht spr. oorlogen, zooals wij er nu een beleven, voortkomend uit de behoefte der natiën om economisch voordeel te behalen ten koste van andere naties. Zoo is deze oorlog een economische strijd tusschen Duitschland en Engeland. Het stelsel van voortbrenging, waaronder we leven, heeft als een gevolg, dat de groote massa niet de industrieproducten kan koopen, die in steeds grooter massa en
1740 verscheidenheid worden vervaardigd. De industrielanden zoeken naar nieuwe afzetgebieden, hetgeen leidt tot imperialisme. Deze oorlog is een imperialistische oorlog om nieuwe afzet- en exploitatiegebieden. Is het bij deze wijze van voortbrengen denkbaar, dat groote massa's het uitbreken van oorlogen zouden kunnen voorkomen? Moeten wij wachten tot de socialistische voortbrenging zal zijn tot stand gebracht. Kan eerst dan de wereldvrede worden verkregen of kan het ook al onder het
1745 stelsel waaronder wij leven. Met alle middelen moeten de oorlogen worden bestreden. Het proletariaat toch wordt door oorlogen verzwakt. Spr. acht den strijd tegen de oorlog niet nutteloos en noodeloos. Hij ziet een sterke splitsing onder de niet-socialisten, in hen die belang hebben bij de oorlogen, o. a. het bewapeningskapitaal, de Krupps en Creuzots, en hen die er geen belang bij hebben. Reeds wordt veel, dat
1750 vroeger door oorlog werd bereikt, thans bereikt door samenwerking. Daarom kan ook een groot deel van de z.g. kapitalisten in verzet komen tegen den oorlog, dat het verzet tegen de armoede is. Het kapitalisme begon in te zien, dat het de armoede niet nodig had. Wanneer men zal inzien, dat de oorlog economisch niet onvermijdelijk is, dan zal
1755 het verzet tegen den oorlog belangrijk worden versterkt. De oorlogen zijn ontstaan uit den nationalen wedijver op economisch gebied. We hebben de oorzaken weg te nemen en dus het nationalisme te bestrijden. De oorlogsbewapeningen putten de landen uit. Een vierde van de gelden, aan die bewapeningen besteed, zou voldoende zijn voor allerlei hervormingen. Vroeger was het voor leger en vloot, nu is het ook al voor den
1760 strijd in de lucht en als er een ander element ontdekt wordt, ook daarin. Derhalve moet de strijd gaan voor internationale ontwapeningen. (Applaus.)

Van de gelegenheid tot het stellen van vragen werd het eerst gebruik gemaakt door den heer Koomans, die wees op tegenstrijdigheden in de redevoeringen van de verschillende sprekers. Aan prof. Simons stelde debater de vraag of hij wenschte het militarisme in zijn Bond te gaan bestrijden, zooals het inderdaad moet worden bestreden. Den heer
1765 Wibaut nam spr. kwalijk, dat deze daar achter de tafel zat.

De heer De Visser betoogde dat het Nederlandsch kapitalisme een Anti-oorlogsraad oprichtte omdat het vreest, dat het door ons geroofde Indië ons weer ontroofd zal worden. Het werd rumoerig toen men den debater, nadat zijn minuten waren verstreken
1770 en hij doorsprak bij de beenen van het podium trok. Den dader werd de hoed van het hoofd geslagen. De debater en nog iemand werden door de politie verwijderd en zes agenten bewaakten verder het podium.

De Voorzitter verdedigde tegenover den heer De Visser den Anti-Oorlogsraad, waarin alle groepen z. i., hoewel niet homogeen, kunnen samengaan. Het doel van den Raad is,
1775 aan dezen oorlog een einde te maken en daarmede kan niet worden gewacht op een ander maatschappelijk stelsel. Aan de talentvolle sprekers bracht de voorzitter hulde, ook al zijn ze wellicht misverstaan. Aan degenen die critiek oefenden in de pers op den Anti-Oorlogsraad vroeg spr.: "Wat hebt ge voor den vrede gedaan?" Er is een wet die leert dat geen arbeid verloren gaat; wat de Raad dus doet zal ook zekere resultaten hebben.
1780

Spr. wakte op, den Raad financieel te steunen.

In zijn repliek verklaarde de heer Wibaut dat ook de socialisten hebben te arbeiden aan de voorkoming van oorlogen. Is de oorlog eenmaal uitgebroken, dan blijken ook op de socialisten de nationalistische gevoelens nog te werken. Spr. wil strijden met
1785 alle middelen. (Applaus.)

De heer de Visser: Je hebt het applaus van de bourgeoisie, Wibaut.

De heer Wibaut: "In mijn strijd tegen den oorlog met alle middelen zal ik ook het applaus hebben der arbeiders!"

Na een slotwoord en een opwekking van den voorzitter werd de vergadering om elf uur
1790 gesloten.

Utrecht.

Gisteravond vergaderde in park Tivoli de Nederlandsche Anti-Oorlogsraad onder
1795 voorzitterschap van het tweede Kamerlid den heer J. H. A. Schaper. [...]

Oogstberichten.

Het filiaal van de Banco Espanol del Rio de la Plata te Hamburg, ontving uit Buenos-Aires bericht, dat de vooruitzichten van den Argentijnschen tarweoogst tot nu toe

1800 uitstekend zijn. Men rekent er op dat de in November opgetreden vorst aan de voorjaarstarwe een schade heeft toegebracht van circa 20%. In Cordoba, Santa Fé en Entre Rios komen tamelijk veel sprinkhanen voor, die echter alleen schade aan de maïs veroorzaken.

Belgische Staatsschuld.

1805 De rente van de Belgische Staatsschuld wordt thans betaald. Ofschoon het Belgische Staatsschuldboek te Brussel is gebleven, zal toch op vertoon van het depotbewijs en legitimatie van den houder de rente te Havre worden uitbetaald. Voorts worden de coupons te Parijs bij de firma Gebr. Rothschild betaalbaar gesteld.

1810 **DE OORLOG.**

Op het Oostelijk oorlogstooneel.

Russische berichten.

1815 PETERSBURG, 16 Dec. (P. T. A.) Het Legerblad bevat een reeks mededeelingen over de jongste operaties.

Aan het Europeesche front viel de Russische cavalerie op 12 December den vijand aan bij Joerominet, sloeg zijn achterhoede uit elkaar en bracht hem zware verliezen toe. Tusschen Lowitsj en Hof hadden de hevige Duitsche aanvallen geen succes. Zij werden afgeslagen door onze troepen, die den Duitschers zware verliezen toebrachten.

1820 Ten zuiden van Krakau poogde de vijand op 12 en 13 December onze offensieve beweging tegen te houden, en zijn posities te versterken. Op 13 December kwam de vijand met een aanzienlijke macht door den Doeklapas en poogde hij de noordelijke hellingen der Karpaten af te dalen. Onze troepen maakten zich, na den vijand hardnekkigen tegenstand te hebben geboden, meester van het plaatsje Nynevereczke, en sloegen den vijand terug.

Op Zee.

De "Messoedije" gezonken.

1830 KONSTANTINOPEL, 16 Dec. (Agence Ottomane.) Het oude linieschip "Messoedijé" is op de ankerplaats gezonken, ten gevolge van een lek. Het schip ligt nog gedeeltelijk boven water. De geheele bemanning kon het schip verlaten. [Volgens een Engelsch bericht is de "Messoedijé" gezonken tengevolge van een torpedo-schot van een Engelsche onderzeeër, die de Dardanellen binnenstoomde. Het Turksche bericht schijnt dit te willen ontkennen.]

1835

RUSLAND.

In Transkaukasie.

1840 KARS, 16 Dec. (P. T. A.) De Keizer kwam op 13 December te Kars aan. Hij werd aan het station ontvangen door de militaire autoriteiten, en door de bevolking met geestdrift begroet. Na de uitdeeling van eereteekenen aan de gewonden in het hospitaal bezocht de Tsaar de verschillende versterkingen. Hij dankte den plaatselijken commandant, en dien van het garnizoen voor den uitstekenden toestand, waarin de vesting verkeert. Op 1 December begaf de Keizer zich naar Sarakamytsj, een belangrijk spoorweghoofd, waar groote reserve voorraden wapens en ammunitie zijn opgehoopt, en tevens de administratie gevestigd is van de verschillende militaire diensten voor de troepen in den Kaukasus.

1845 In een automobiel vertrok de Tsaar naar den grenspost, die thans een belangrijk punt vormt in het Russische front. Daar waren de soldaten bijeen, die zich het meest onderscheiden hebben in de vooruitgeschoven posities.

1850 De Tsaar deelde persoonlijk de St. Georgeskruisen en medailles aan die soldaten uit, en dankte hen voor de toewijding en de zelfverloochening bij het vervullen van hun dienst. Hij sprak bewondering uit voor hunne heldendaden, die hunne roemrijke voorvaderen waardig zijn.

1855

VEREENIGDE STATEN.

Amerikaansche onderzeeërs.

1860 WASHINGTON, 15 Dec. (Reuter.) Voor den bouw van acht nieuwe onderzeeërs, waarvan één met een waterverplaatsing van 925 ton en een snelheid van 21 knopen, zijn slechts twee inschrijvingen ingekomen.

De "Electric Boat Company" had als laagsten prijs voor den grooten onderzeeër, opgegeven de som van 1,350,000 doll., de "Lake Submarine Company" eischt 376,000 doll. voor de kleinste onderzeeërs van 289 ton voor de verdediging der havens.

- 1865 **Een weigering.**
SAN FRANCISCO, 15 Dec. (Reuter.) De Duitse consul had op een Amerikaansch stoomschip kruidenierswaren, kleederen en andere benodigdheden voor zeereizen laten inschepen om deze naar Valparaiso te vervoeren. De autoriteiten werden echter gewaarschuwd en weigerden verlof te geven, dat het schip kon vertrekken, tenzij de
- 1870 lading gelost werd.
- Contrabande en neutrale scheepvaart.**
LONDEN, 16 Dec. (Reuter.) De "Morning Post" verneemt uit Washington, dat in de belangrijkste Amerikaanse havens een onderlinge schikking is tot stand gekomen
- 1875 tusschen de consuls van de geallieerde staten en de eigenaars van neutrale schepen – met officieuse voorkennis van de regeering te Washington – – waarbij de lading der schepen door vertegenwoordigers van de consuls zullen worden geïnspecteerd, waarna dan de afwezigheid van contrabande zal worden gecertificeerd. Zoo zou het uitladen en het onderzoek in Britsche havens onnoodig worden.
- 1880 Hetzelfde blad verneemt uit "betrouwbare bron", dat zekere Amerikanen, die tijdens den Russisch-Japanschen oorlog veel hebben verdiend door hun schepen de blokkade linies te doen doorbreken, nu voorbereidingen treffen om Duitschland van koper te voorzien.
- 1885 **CHINA.**
Een aanval op Engeland.
De correspondent van de Times te Peking schrijft, dat sedert lange jaren de Chineesche pers anti-Britsch was, en dat agitators van beroep van de opiumquaestie, de Tibitaansche quaestie, het Britsch-Japansche verbond e. d. gebruik maakten, die
- 1890 stemming te bevorderen. De correspondent meent dat achter deze anti-Britsche campagne Duitsch geld zit. In elk geval, sedert het uitbreken van den oorlog geeft de pers van Peking in hoofdzaak plaats aan Duitse berichten, toont zij zich nog extra anti-Britsch. Het voornaamste dezer bladen is de *Peiching Jik Pao*, de *Pekingsche Daily News*, dat het meest gelezen blad is, en de correspondent maakt melding van een heftig
- 1895 artikel in dit blad, waarin aan Engeland den eisch gesteld wordt te verklaren waarom het door den aanval op Tsingtau den oorlog op Chineesch gebied overbracht en waarin Engeland verantwoordelijk wordt gesteld, ook voor het optreden van Japan, dat slechts het Britsche voorbeeld volgt en waarin eindelijk een beroep wordt gedaan op de wereld om de schending der Chineesche neutraliteit door "roofzuchtige wilden" te
- 1900 veroordeelen.
De lezing van dit artikel toont zeker wel dat de correspondent gelijk heeft als hij zegt dat in de Chineesche hoofdstad blijk wordt gegeven van een geweldige antipathie tegen Groot-Brittannië, een antipathie die de correspondent kunstmatig acht en alleen een gevolg van het wantrouwen der Chineezzen jegens de plannen die aan de Japanners in
- 1905 zake Sjangtoeng worden toegeschreven.
- BEURS EN NIJVERHEID.**
LONDEN, 15 Dec. Plaatsdisconto 2 7/8%, zilver 23 d. per oz. De Londensche Bank ontving heden £563,000 aan goud.
- 1910 Wisselkoersen. Amsterdam 3 m. 12.04 3/4, Amst. cheque 11.99½, Parijs 3 m. 25.60, Parijs cheque 25.06½ en Petrograd 117½.
- De Duitse geldmarkt.**
Te Berlijn houdt De geldruimte aan. Eéndaagsch geld is thans à 3½% verkrijgbaar.
- 1915 Particulier disconto noteert 5% en lager. In verband met het ruime geld bestaat vraag voor Duitse staatsfondsen. Ook hebben de groote banken in den laatsten tijd aanmerkelijke bedragen schatkistwissels op de open markt kunnen plaatsen.
- Nikkel voor Duitschland.**
De Canadeesche regeering heeft een onderzoek ingesteld naar de bestemming van het uit Canada uitgevoerde nikkel voor de International Nickel Co. of New-Jersey. Dit onderzoek geschiedde om te zien of ook nikkel naar Duitschland wordt gezonden. Een expert werd onlangs door de Canadeesche regeering naar New-York gezonden om de zaak grondig te onderzoeken. Het rapport van dien expert werd bij de Britsche regeering
- 1920 ingediend en de genomen maatregelen werden als bevredigend beschouwd.
- 1925
- Uit de Duitse Industrie.**
De verzending van het Duitse ruwijzersyndicaat bedroeg over November 54.4% van het vastgestelde quantum tegen 49.09% in October.
- 1930

Naspeuringen van Paul Theelen: 16 december 1914

Uit Frankrijk.

1935 De voor de dekking van het budget-twaalfde benodigde geldmiddelen zullen uit de bestaande belastingen worden gevonden. Men zal geen nieuwe belastingen instellen. De inkomstenbelasting, die in 1915 in werking zou treden, zal worden uitgesteld, daar geen schattingslijsten kunnen worden opgemaakt.

Uit Italië.

1940 Ten gevolge van het oudijzer-uitvoerverbod van Duitschland en Zwitserland zal de Societa Acciajerie e Ferrerie Lombarde te Vobarno (provincie Brescia) genoodzaakt zijn het bedrijf te staken, waardoor 3000 arbeiders worden getroffen.

Blik.

1945 Uit Swansea wordt bericht, dat de Engelsche regeering besloten heeft aan eenige handelaars vergunning te verleen voor den uitvoer van Zuid-Wales blik aan hunne cliënten in Zweden, Denemarken en Nederland. Ten gevolge van het jongste uitvoerverbod liggen vele honderden tonnen blik te Swansea en staat het bedrijf in een derde van de blikfabrieken van Zuid-Wales stil. Vijf en vijftig duizend ton blik werden het vorig jaar naar de bovengenoemde drie landen uitgevoerd.